

Holy Bible

Aionian Edition®

Lačho lafi taro Luka
Gurbet Luke

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Lačho lafi taro Luka
Gurbet Luke

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2022

Source text: eBible.org

Source version: 3/7/2022

Source copyright: Creative Commons Attribution license 4.0
Pioneers.org, 2018

Formatted by Speedata Publisher version 4.7.7 on 3/11/2022

100% Free to Copy and Print

<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Gurbet at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Luka 11

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

A o Isus vačarda: "Dade! Oprosti lende, golese kaj ni ďanen so čeren."

Thaj e vojnikura čhudije o barbuto thaj ulade maškar peste leso fostano.

Luka 23:34

Luka

1 Sar so īane but īene lije te pisin tar okova so sasa so o Dol obecīsada prekale prorokura, a čerdilo maškar amende. **2** Pisiseade amende kola save korkore dikhļe vadī tare anglunie dīvesa thaj čerdile sluge e Devlese Lafese, **3** gija i me, mangleja Teofile, tuče pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem. **4** Gija ka ave uverimo da okova so sikade tut tare Hristoso dūvdipe si čācipe. **5** Ano vreme e Irodeso o caro e Judejako sasa nesavo svešteniko tare Avijinaso redo, akhardola Zaharija, thaj lesi romni sasa taro pleme e Aaroneso, savi akhardola Jelisaveta. **6** A sesa solduj čačutne anglo Dol, thaj živisade palo vačaripe thaj palo zakono e Rajosu bizo nisavo bilachipe. **7** Len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj īene sesa več purane. **8** Thaj jekh dīve, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa lesu redo, **9** kaj palo adeti e sveštenikurengu birisade le barbutosa te īal e Devlese te kadil ano Svetište e Rajoso. **10** Thaj but manuša sesa avral thaj molisajle e Devlese kana o Zaharija dija te kadil ano Hram. **11** A e Zaharijase sikadiło o meleko e Rajosu savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. **12** Thaj kana dikhļe le o Zaharija but darajlo. **13** Al o meleko vačarda lese: "Ma dara, Zaharija! Golese kaj či molitva si šundi, thaj či romni i Jelisaveta ka bijanol murše. Tu ka dele alav Jovan. **14** Thaj tu ka ave radosno thaj bahtalo, thaj but īene ka aven blagoslovime lese bijandimasa. **15** Golese kaj ka avol baro anglo Rajo, thaj ni ka pijol mol thaj zuralo pijipe, thaj ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vodi pe dako. **16** Thaj vov bute čhaven e Izraelese ka iril anglo Rajo lengo Dol. **17** Thaj vov ka īal anglo Rajo sar manuš savoanol o haberi ano duxo thaj ano zuralipe sar o Iliju o proroko. Ka miril e ile e dadende premale e čhave, thaj okola so ni šunen e Devle te aven godaver sar e manuša save čeren okova so o Dol phenol da si šukar. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Rajose avimase." **18** Thaj vačarda o Zaharija e melekose: "Pal soste me gova ka īanav? Golese kaj sem purano thaj mi romni si bute beršendi." **19** Thaj phenda e Zaharijase o meleko: "Me sem o Gavrilo savo ačhav anglo Dol. Bičhaldo sem te vačarav tuče kava lačho lafi. **20** Thaj ak, golese so ni pačajan an me lafura ka ave laloro thaj ni ka vačare di gova dīve di kaj sa gova ni čerdol, thaj me lafura ka pherdon." **21** Thaj avral e manuša adučarde e Zaharija, thaj čudisajle sose gači majisajlo ano sveto than e hrameso. **22** A kana iklilo o Zaharija naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro, thaj e manuša haljarde kaj dikhļa dičhipe di kaj sasa ano sveto than e hrameso. **23** Thaj kana nakhle e dīvesa tar lesu kandipe ano Hramo o Zaharija delo čhere. **24** A pale kala dīvesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni, thaj ni iklili avral pand čhon thaj vačarda: **25** "Gija čerda mande o Rajo ane kala dīve kaj pelo lese žal mande! Uljarda mandar kaja lad maškare manuša kaj ni sasa ma čhave." **26** A kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni o Dol bičhalda e meleko e Gavrilo ano cikno foro Nazaret ani Galileja. **27** Ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa taro kuštik e carosi e Davidesi. **28** Thaj avilo late o meleko o Gavrilo

thaj phenda: "Av radosno, so arakhlijan milost. O Rajo si tusa. Blagoslovimi san maškare dūvļja!" **29** A voj kaj dikhļe e meleko darajli tare lafura lese thaj dija godī savo sasa kava pozdrav? **30** Thaj phenda lače o meleko: "Ma dara, Marije! Golese kaj arakhlijan milost anglo Dol. **31** Ak, ka ačhe khamni, thaj ka bijane čhave, thaj ka dele alav Isus. **32** Vov ka avol baro, ka akhardol Čhavo Embareso, thaj ka dol le o Rajo o Dol autoritet te vladil sar caro, sar o David tar lesi kuštik so čerda. **33** Thaj ka caruil ane kuštika e Jakovese sa e dīvesa, thaj lese carstvoze ni ka avol krajo." (aiōn g165) **34** A i Marija pučlja e meleko: "Sar ka avol gova kana sem me vadī čhej?" **35** Thaj vačarda lače o meleko o Gavrilo: "O Dux Sveti ka avol pe tute, thaj o Zuralipe e Embareso ka učharol tut. Golese kaj gova so ka bijandol ka avol sveto, thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. **36** Thaj ak, či bibi thaj voj ačhili khamni ane purane berša i ka bijanol murše. Thaj voj savi naštine ačhol khamni, akana si šov čhon khamni. **37** Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!" **38** A i Marija phenda: "Ake i me sem sluškinja e Rajosi. Nek avol palo čo lafi!" Thaj o meleko delo latar. **39** A i Marija pale gola dīvesa spremisajli thaj sidarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. **40** Kana resli odori, deli ano čher e Zaharijaso, thaj pozdravisajli e Jelisavetaso. **41** Thaj kana i Jelisaveta šunda o pozdrav e Marijako, čhelda o čhavo ane lako vodi, thaj i Jelisaveta pherdili Svetu Duxo. **42** Thaj dija vika thaj vačarda e Marijače: "Em blagoslovimo o čhavo an čiro vodi. **43** Kotar mande kava čast kaj tu i dej me Rajosi aviljan ke mande? **44** Golese dik, kana šundem čo pozdrav ane mingre kana, čhelda o čhavoro ane mo vodi. **45** Thaj blago tuče so pačajan kaj ka čerdol kova so vačarda tuče o Rajo!" **46** Thaj i Marija vačarda: "Slavil mi duša mingre Rajo! **47** Thaj mo dux blagoslovimo si ano Dol mingro o Spasitelji, **48** so sasa milostivno e sluškinjače pirače, golese dik, od akana ka akharen ma blagoslovimi sa e manuša. **49** Golese so čerda mande but šukaripe o Zuralo Dol, sveto si lesu alav! **50** Vov si milostivno sa e manušende tare sa e kuštika save daran lestar. **51** Sikada po zuralipe pe vastesa, čhudija e barikanen ane mislura lende ilende. **52** Čhudija e vladaren taro lengo tron, thaj vazdija e teljarden. **53** E bukhalen čaljarda šukarimas, thaj e barvalen mukhļia čuče vastencar. **54** Pomožisada e Izraele čire sluga te dolpe godī taro milost, **55** sar so vačarda amare kuštikende, e Avraamese, thaj lese semese di ko poslednjo dīve." (aiōn g165) **56** Thaj i Marija bešli e Jelisavetaso paše trin čhon, thaj pale gova irisajli čhere. **57** A i Jelisavetače avilo o sato te bijanol, thaj bijanda čhave. **58** Thaj kana šunde lače pašutne thaj lačhi familija kaj o Rajo sikada lače baro milost, radujisajle lasa. **59** Thaj kana o čhavoro sasa ohtoto dīve, avile te čeren le suneti, thaj manglia te den le alav Zaharija. **60** I Jelisaveta vačarda: "Na, leso alav ka avol Jovane!" **61** Thaj phende lače: "Naj tut khoni ani čiri familija gole alavesa!" **62** Thaj pučlje e dade e Zaharija vastencar sar bi vov mandola te dol lesu alav. **63** Thaj o Zaharija manglia khanči pe soste šajine te pisil, thaj pisisesa: "Jovan ka avol lesu alav." Thaj savore čudisajle. **64** Thaj o Zaharija lija te vačarol, thaj lija te slavil e Devle. **65** Thaj i dar e Devlesi avili ane sa e pašutne lende, thaj ki sa i bregali Judeja šundilo kava so sasa. **66** Thaj savore dije godī tar gova: "So ka avol tar kava čhavo?

Golese so o va e Rajoso sasa pe leste." 67 Thaj o Zaharija, o dad e Jovaneso, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokuisada: 68 "Blagoslovimo o Rajo o Dol e Izraeleso so avilo thaj ikalda pe manušen! 69 Thaj vazdija amende e zurale Spasitelje. tari kuštik e Davidesi pire slugasi, 70 sar so vačarda andare muja tare sveta prorokura pire ano purano vreme (aiōn g165) 71 kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura thaj tare vasta save mrzin amen. 72 Savo sasa milosno amare kuštikende, thaj ispunisada po sveto savez, 73 savez savo dija e Avraameise amare paradadese. Kaj ka dol amen 74 te ikala amen tare vasta amare dušmajende, thaj te kanda e Devle bizi dar, 75 ano svetost thaj ano pravednost angle leste sa dok sam dudve. 76 A tu, Jovane mo čhavo, ka akhardo proroko Embareso golese kaj ka da anglo Rajo te čere lesu drumo. 77 Ka sikave lese manušen sar te pindaren o spasenje prekalo oproštenje tare lende grehura. 78 Golese so si e Devleso ilo šukar, ka avol o svetlost pe amende sar nevi sabalin, 79 te svetlij kolendje so si ano kalipe thaj ani sena e merimasi, a amare pingre ka phiren ko drom taro mir." 80 A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Thaj delo ani pustinja sa di kaj ni ikilko angle Izraelcura te vačarol o Lafi e Devleso.

2 Ane gola divesa kana bijandilo o Jovan o Krstitelji ikilko o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. 2 Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladišada e Sirijasa. 3 Thaj savore pojdisade te pisin pe alava ko spisko, ko foro kaj bešle lende kuštika. 4 Gija o Josif sasa tari familija tari kuštik e Davidesi, pojdisada taro Nazaret ani Gallileja ane Davideso foro savo akhardol Vitlejem savo si ani phuv i Judeja, 5 te pisil po alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese, thaj voj sasa khamni. 6 Thaj kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. 7 Thaj bijanda čhave pe anglune, thaj pačarda le, čuta le ani balija, golese kaj naj sasa than ani gostonica. 8 Thaj sesa e čobanura ane goja phuv pašo Vitlejem save arakhlike ke poljura račasa pe bakren. 9 Thaj dik, o meleko e Rajoso ačhilo maškare lende, thaj e Rajosi slava svetlisada len, thaj von but darajle. 10 Thaj o meleko vačarda lende: "Ma daran! Dik, anav tumende lačho lafi e radujimaso so ka avol sa e manušende! 11 Golese kaj avdive bijandilo o Spasitelj, savo si Hristos, o Rajo, ano foro kaj sasa bijando o caro o David. 12 Thaj ake, tumende znako pal savo ka pindaren le: ka arachen čhave savo si pačardo thaj pašljol ani balija." 13 Thaj tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska melekura, save hvalina e Devle vačarindoj: 14 "Slava e Devleko učipe, thaj ki phuv mir maškare manuša save si pale Devleso mandipe." 15 Thaj kana e melekura đele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: "Ka da di o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Rajo." 16 E čobanura đele sigate, thaj arakhlike e Marija thaj e Josife, thaj e čhave sar pašljol ani balija. 17 Thaj kana dikhlike le, savorenđe vačarde so o meleko lende vačarda taro čhavoro. 18 Thaj savore save šunde e čobanuren divisajle. 19 A i Marija dija godi tar kala lafura, thaj čuta len ane po ilo. 20 Thaj irisajle e čobanura thaj slavisade thaj hvalisade e Devle za sa so šunde thaj dikhlike, golese so pherdlile sa e lafura sar so sasa lende phendo. 21 Thaj ohtoto dive sar bijandilo o čhavoro avilo o vreme te čeren le suneti, thaj dije le alav Isus,

sar so vačarda o meleko angleder so i Marija ačhili khamni. 22 Thaj kana avilo o dīve o Josif thaj i Marija te dan palo adeti e thodimaso e Marijako, palo zakono e Mojsijaso, ande e čhavore ano Jerusalim ano Hram te preden le e Rajose 23 (sar so si pisimo ano zakon e Rajoso kaj: "Svako čhavo murš savo putrol e dejako por te posvetil pe e Rajose") 24 thaj te anen kurbanu (sar e Rajoso zakono phenol, "duj grlice il duj terne golubara"). 25 Thaj dik, sasa ano Jerusalim manuš kaso alav sasa Simeon, thaj gova manuš sasa pravedno, thaj pobožno, savo adučarda o Mesija te ikalol o Izrael taro ropsstvo thaj o Dux Sveti sasa pe leste. 26 Thaj o Dux Sveti sikada lese but angleder kaj ni ka merol sa di kaj ni dičhol e Hristo e Rajoso. 27 Thaj o Duxo vačarda lese te dal ano Hram. O Josif thaj i Marija ande e čhavre e Isuse ano Hram te čeren okova so si palo adeti ane Mojsijaso zakono, 28 a o Simeon dikhlija e Isuse thaj lija le ke pire vasta, thaj hvalisada e Devle thaj phenda: 29 "Akana muk ano mir man će sluga, Rajo, palo okova sar so phendan. 30 Golese so me jakha dikhlije o spasipe ciro 31 savo čerdan angle sa e manuša. 32 Vov si svetlo savo ka avol pe manuša save ni danen e Devle, thaj vov ka avol ki slava pire manušende e Izraelese." 33 Thaj e Isusesi dej thaj lesu dad sesa čudime so vačarda o Simeon taro Isus. 34 Thaj blagoslovisada len o Simeon, thaj vačarda e Marijače lese daće: "Dik, o Dol odredisada kale čhavore te peravol buten Izraelcuren thaj te vazdol. Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but dene ka odbacim le. 35 Thaj gija ka sikadol so garandoj den an pe goda. A tut i bari čhurik ka pusavol ani duša." 36 Thaj sasa i Ana e Devlesi proročica, čhej e Fanuilosi, tari kuštik e Asireso. Voj sasa but phuri, efta berš sasa pe romesa thaj lako rom mulo, 37 thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš, savi ni dala taro Hram, kandija e Devlese i rat thaj o dīve, thaj postisada thaj molisada. 38 Thaj ane gova sato avili, hvalisada e Devle thaj vačarda taro čhavoro savorenđe save adučarde o Dol te ikalol o Jerusalim. 39 Thaj o Josif em i Marija kana čerde sa palo zakono e Rajoso, irisajle ani Galileja ane po foro o Nazaret. 40 A o čhavo barilo thaj zurajlo, thaj pherdilo butđanglipe, thaj o šukaripe e Devleso sasa ane leste. 41 E Isuseso dad thaj lesi dej đele svako berš ano Jerusalim ko baro dīve ki Pasha. 42 Thaj kana sasa e Isuse dešduj berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar o baro dīve i Pasha ano Jerusalim. 43 Thaj kana nakhle gola divesa von irisajle čhere. O čhavoro o Isus ačhilo ano Jerusalim, a gova ni đanglike lesi dej thaj lesu dad. 44 Dije godi kaj si i vov lencar maškare avera manuša save putujisade lencar. Đele jekh dīve phirindoj thaj lije te roden le ki familija thaj ke pire pindarutne manuša. 45 Thaj kana ni arakhlike le irisajle ano Jerusalim te roden le. 46 O trito dīve arakhlike le ano Hram sar bešol maškare učitelja, thaj šunol len, thaj pučol len. 47 Thaj savore save šunena e Isuse divisajle lese đanglimasa thaj lese irimasa o pučipe. 48 Thaj kana dikhlike le čudisajle, thaj lesi dej pučila le: "Čhavaja! So čere amencar kava? Ak me thaj čo dad daraljam thaj rodijam tut!" 49 Thaj o Isus vačarda lende: "Sose rodijen man? Ni li danen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso?" 50 Thaj von ni haljarde so vov manglia te phenol lende. 51 Thaj lencar avilo ano Nazaret, thaj sa šunola len. Thaj lesi dej sa kala

lafura garada ane piro ilo. 52 Thaj o Isus barola ano butđanglipe thaj ano baripe thaj ano milost ko Dol em ke manuša.

3 Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandžto berš, thaj o Pontije o Pilat o upravniku vladisada ani Judeja, thaj o Irod vladisada ani Galileja, thaj o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada, thaj o Lisanije vladisada ani Avilina, 2 a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa, thaj o Dol bičhalda po lafi i Jovanese e Zaharijase čavesi ani pustinja. 3 O Jovane delo taro than di ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi, vačarindoj kaj e manuša trubul te irin pe taro grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lende, thaj te krstин pe. 4 Sar so pisisada o proroko o Isaija, o Jovan sasa: "O glaso so dol vika ani pustinja: 'Čeren o drom e Rajose! Ravnin lese o drom! 5 Sa e doline te perdon, thaj sa e gore thaj e bregura nek ravnin pe, thaj sa e bande droma te aven prava, a e bilačhe droma te aven ravnome. 6 Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!" 7 O Jovane vačarda e manušende save avena te krstil len: "Tumen e sapese čhavel! Ko vačarda tumende kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol? 8 Sikaven tumare duvdimasa thaj tumare bućencar kaj irisajljen taro greh thaj aviljen anglo Dol! Ma hohaven tumen golesa so vačaren: 'Amaro Dad si o Avraam!' Golese vačarav tumende kaj o Dol šaj tar kala bara vazdol čhavem e Avraameše. 9 Golese kaj o tover tare Devleso sudo ačhol ano kaš karo koreno, thaj svako kaš savo ni bijanol Šukar bijandipe ka čhinol pe, thaj ani jag ka čhudol pe." 10 Thaj e manuša pučhlje e Jovane: "So te čera?" 11 A o Jovane vačarda lende: "Kas isi duj fostenura nek dol jekh kolese so najle nijekh, thaj kas isi hamase nek dol okole kas naj." 12 Avile te krstин pe thaj i e carincura thaj pučhlje le: "So te čera amen?" 13 A o Jovane phenda lende: "Ma manden po but nego so vačardo si tumende taro vlast." 14 A e vojnikura pučlje le: "Amen so te čera?" Thaj vačarda lende o Jovane: "Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma čeren hohajpe pe nikaste thaj aven bahtale okolesa kobor počinen tumen." 15 E manuša ađučarde e Mesija i savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. 16 Thaj o Jovane vačarda savorende: "Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar, kase naj sem dostoјno lese sandale te putrav. Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa thaj jagasa. 17 Le isi vila ane vasta, thaj ka čistil o gumno i ka čidol o điv an po ambari, a i pleva ka phabarov jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol." 18 Thaj gija but aver lafura vačarda o Jovane e narodose sar te teril len te pokajin pe thaj phenda lende o Lačho lafi. 19 Thaj o Jovane prekorisada e Irode e vladare tari Galileja golesa so lija romnjace pe phralese romnja e Irodijadi, thaj zbog but bi lače buča so čerda 20 pale sa gova o Irod i kava phenda: "Čhoven e Jovane ano phanglipe." 21 Thaj kana o Jovane krstisada sa e manušen, thaj i o Isus krstisajlo, i dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, 22 thaj o Sveti Dux ulilo pe leste ano oblik sar golubo, thaj šundilo glaso taro nebo: "Tu san mo čhavo o manglo. Tu san pale mingro manglipe!" 23 Thaj e Isuse sasa le paše tranda berš kana počnisada pi buči thaj e manuša smatradsade kaj si o Isus, čhavo e Josifeso. O Josif sasa čhavo e Ilijaso. 24 O Ilijia sasa čhavo e Matataso, O Matat sasa čhavo e Levijaso. O Levi sasa čhavo

e Melhijaso. O Melhi sasa čhavo e Janejaso. O Janej sasa čhavo e Josifeso. 25 O Josif sasa čhavo e Matatijaso. O Matatij sasa čhavo e Amoseso. O Amos sasa čhavo e Naumeso. O Naum sasa čhavo e Eslijaso. O Eslija sasa čhavo e Nangejeso. 26 O Nangej sasa čhavo e Maateso. O Maat sasa čhavo e Matatijaso. O Matatij sasa čhavo e Semeinaso. O Semein sasa čhavo e Josiheso. O Josih sasa čhavo e Jodaso. 27 O Jod sasa čhavo e Joananaso. O Joanan sasa čhavo e Risaso. O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso. O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso. O Salatiil čhavo e Nirijaso. 28 O Nirij sasa čhavo e Melhijaso. O Melhije sasa čhavo e Adijeso. O Adija sasa čhavo e Kosamaso. O Kosam sasa čhavo e Elmadameso. O Elmadam sasa čhavo e Iroso. 29 O Ir sasa čhavo e Isuseso. O Isus sasa čhavo e Eliezereso. O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso. O Jorim sasa čhavo e Matatoso. O Matat sasa čhavo e Leviso, 30 O Levi sasa čhavo e Simeoneso, O Simeon sasa čhavo e Judaso. O Juda sasa čhavo e Josifeso. O Josif sasa čhavo e Jonameso. O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso. 31 O Eliakim sasa čhavo e Melejeso. O Meleja sasa čhavo e Menaso. O Mena sasa čhavo e Matateso. O Matata čhavo e Nataneso. O Natan sasa čhavo e Davideso. 32 O David sasa čhavo e Jesejaso. O Jesej sasa čhavo e Jovideso, O Jovid sasa čhavo e Voozeso. O Vooz sasa čhavo e Salmonesmo. O Salmon čhavo e Naasoneso. 33 O Naason sasa čhavo e Aminadaveso. O Aminadav sasa čhavo e Admineso. O Admin sasa čhavo e Arinijeso. O Arni sasa čhavo e Esromesmo. O Esrom sasa čhavo e Fareseso. O Fares sasa čhavo e Judaso. 34 O Juda sasa čhavo e Jakoveso. O Jakov sasa čhavo e Isakoso. O Isak sasa čhavo e Avraameso. O Avraam sasa čhavo e Tarajeso. O Tara sasa čhavo e Nahoreso 35 O Nahor sasa čhavo e Seruheso, O Seruh sasa čhavo e Ragaveso. O Ragav sasa čhavo e Falekoso. O Falek sasa čhavo e Evereso. O Ever sasa čhavo e Salaso. 36 O Sala sasa čhavo e Kainameso. O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso. O Arfaksad sasa čhavo e Simeso. O Sim sasa čhavo e Nojeso. O Noje sasa čhavo e Lamehoso. 37 O Lameh sasa čhavo e Matusalaso. O Matusala sasa čhavo e Enoheso. O Enoh sasa čhavo e Jareteso. O Jaret sasa čhavo e Maleleileso. O Malaleil sasa čhavo e Kainameso. 38 O Kainam sasa čhavo e Enoseso. O Enos sasa čhavo e Siteso. O Sit sasa čhavo e Adameso. O Adam sasa čhavo e Devleso.

4 O Isus pherdo Dux Sveti irisajlo tari len i Jordan, thaj indarda le o Duxo ani pustinja. 2 thaj saranda đive o beng iskušisada le. Thaj gola đive khanči ni xalja, thaj kana nakhle e saranda đive, vov bukhajlo. 3 Thaj vačarda lese o beng: "Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro." 4 Thaj o Isus phenda lese: "Ano Sveti Lil ačhol: 'O manuš ni ka avol duvdo samo taro mangro.'" 5 Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv taro jekh drom. 6 Thaj o beng vačarda lese: "Tuče ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golesa kaj mande dija pe, thaj me ka davla kase mangav. 7 Tu ako pere angle mingre koča sa čiro ka avol." 8 Thaj o Isus vačarda lese: "Ano Sveti Lil ačhol: 'Per ke koča e Rajose e Devlese čirese, thaj lese jekhese kande.'" 9 Thaj indarda le ano Jerusalim, čuta le najučeste po Hramo, thaj vačarda lese: "Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele, 10

golese kaj ano Sveti Lil ačhol: 'Vov ka phenol pe melekurenđe te aračen tut' **11** thaj: 'ka lol tut ke vasta te ma čalave tut ko bar će pingresa.' **12** Thaj o Isus vačarda lese: 'Ano Sveti Lil ačhol: 'Ma iskuši e Rajo, e Devle čire.' **13** Thaj kana ačhile sa e iskušenjura, o beng đelo lestar di aver nesavo vreme. **14** Thaj irisajlo o Isus ano zuralipe e Duxoso ani Galileja, thaj o lafi lestar đelo pe sa e thana. **15** Thaj sikada ane lende sinagoge, thaj savore šukar lestar vačarde. **16** Thaj avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo adeti piro dala sa ani sinagoga, thaj uštivo te čitil. **17** Thaj dije le o Lil e prorokoso e Isajaso, putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo: **18** 'O Dux e Rajoso si pe mande, golese kaj pomazisada man thaj bičhalda man te anav o Lačho lafi e čororende, te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime, thaj e korenđe kaj ka dičhen, thaj e mućime ka aven mekhle, **19** te vačarav taro lačho berš taro milost e Rajoso.' **20** Thaj phanglja o Lil thaj dija e slugase, pale gova bešlo. Thaj savore ani sinagoga dikhlije ane leste: **21** Thaj o Isus lija te vačarol lende: 'Avdive, kava so šundem taro Lil perhdilo'. **22** Savorenđe sasa šukar, thaj sesa bahtale kale šukar lafesa so iklilo andaro lesu muj, thaj pučije pe: 'Naj li kava e Josifeso čhavo?' **23** Thaj o Isus vačarda lende: 'Čače, tumen mande ka vačaren kaja poslovica: 'Lekarona, sastar korkore tut!' So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum čher i kate ane čo than kaj bariljan.' **24** Tegani vačarda: 'Čače vačarav tumenđe, nijekh proroko naj manglo ano po than kaj barilo.' **25** A čače vačarav tumenđe: 'But đuvlja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršind ni pelo trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bukhalipe pe sa i phuv. **26** A o Ilijia ni sasa bičhaldo ni jekhaće lendar, sasa bičhaldo ke abandijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh đuvli kaso rom mulo. **27** Thaj but sesa gubava ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso, thaj khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman Sirijanco.' **28** Thaj savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. **29** Thaj uštile thaj tradije le avarl taro foro, thaj inđarde le ko bregu najuće kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden le odupral natele. **30** A o Isus nakhlo maškar lende, thaj đelo pire dromesa. **31** Pale gova, o Isus ulilo ano Kafarnaum ano foro Galilejsko, thaj sikada ko dive e savatoso. **32** Thaj čudisajle lese sikaimasa, golese kaj lesu vačaripe sasa zuralo. **33** Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa e benga, thaj dija vika: **34** 'So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Avilan li te mudare amen? Čanav ko san tu: Sveco e Devlesol!' **35** Thaj o Isus dija vika pe leste: 'Phande čo muj, thaj iklji lestar!' Thaj perada o beng e manuše angle sa e manuša, thaj o beng iklilo lestar, thaj khanči ni čerda lese bilačhe. **36** Thaj ane savorenđe avili i dar thaj čudisajle, thaj jekh averese vačarde: 'Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bengende te ikljon, thaj von ikljen!' **37** Thaj đelo o lafi lestar ane sa e pašutne thana. **38** O Isus uštivo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čher e Simonese, a e Simonese sasuja sasa la bari jag, thaj rodije lestar te vazdol la. **39** Thaj o Isus ačhilo paše late, pretisada e jagaće, thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len. **40** Thaj kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa di jekh nasvalipe ande len angle leste, a vov pe savorenđe čuta pe vasta, thaj sastarda len. **41** Thaj e benga iklile tare pherdo thaj dije vika thaj vačarena:

'Tu san o Čhavo e Devleso!' Thaj darada len te ma vačaren khanikase golese kaj đanglje kaj si vov o Hrist. **42** Thaj kana iklilo o dive, iklilo thaj đelo ani pustinja, thaj e manuša rodije le, thaj avile leste, thaj manglje te ačhavem le te ma đal lendar. **43** A o Isus vačarda lende: 'Trubul ane avera forura te vačarav o Lačho lafi taro carstvo e Devleso, golese sem bičhaldo.' **44** Thaj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

5 O Isus jekh drom kana ačhilo pašo Galilejsko jezero, paše leste čidije pe but manuša, te šunen o lafi e Devleso, **2** thaj dikhlija duj čamcura kaj ačhen ko than, a e manuša save dolen mačhe iklile lendar thaj thode e mreže. **3** Thaj o Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso, thaj pučlja le te crden le zala ano paj. Thaj bešlo thaj sikada e manušem taro čamco. **4** Kana ačhilo te vačarol e manušende, vačarda e Simonese: 'Đa ko hor paj, thaj čhude e mreže čire, thaj dol mačhen'. **5** Thaj o Simon vačarda lese: 'Rajo! Sa i rat čerdam bući, thaj khanči ni doldam, al palo čiro lafi ka čhudav e mreže.' **6** Thaj čerde gova thaj dolde bute mačhen, thaj e mreže lije te pharadon. **7** Thaj vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te ikalen e mreže, thaj avile, thaj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo. **8** Kana dikhlija o Simon Petar, pelo ke pe koča angle Isusesse pingre thaj vačarda: 'Đa mandar, Rajo! Me sem grešno manuš.' **9** Golese kaj dolda le dar thaj savoren save sesa lesa tare but mačhe so doldepe. **10** A gija dolda i dar e Jakove thaj e Jovane e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonese. Thaj o Isus vačarda e Simonese: 'Ma dara, od akana ka dole e manušen.' **11** Thaj ikalde e čamcura ki phuv, ačhade sa thaj đele pale leste. **12** Thaj kana sasa o Isus ane jekh foro, thaj dik, manuš sa ani guba (nasvalipe pi koža), kana dikhlija e Isuse pelo angle leste mujesa di ki phuv, molisada le thaj vačarda: 'Rajo! Ako mande šaj te sastarema!' **13** O Isus vazdija po va dolda le, thaj phenda: 'Mangav. Av thodo!' Thaj o nasvalipe tar lesi koža sigate crdija pe. **14** Thaj o Isus vačarda lese ma te vačarol khanikase: 'Đa thaj sikado e sveštenikose, thaj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije an po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša.' **15** A taro Isus o lafi sa pobut šundiilo thaj e manuša sa pobut čidijepe te šunen le thaj te sastarol len tar lengo nasvalipe. **16** A vov đelo ke thana kaj naj khoni thaj molisajlo. **17** O Isus jekh dive sikada ano jekh čher, thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Judeja thaj andaro Jerusalim. A i zor e Rajosi sasa pe leste te bi vov sastarola. **18** Thaj dik, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo našti phirol, thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. **19** Thaj kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus. **20** Thaj kana dikhlija o pačaipe lengo vačarda lese: 'Manušeja, oprostin pe če grehura!' **21** Thaj lije ane peste te den godi e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono: 'Savo si kava savo hulil po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?' **22** Thaj kana o Isus haljarda so von den godi ane peste, vačarda lende: 'So den godi ane tumare ile?' **23** So si po lokho te phenol pe: 'Oprostin pe e grehura čire', il te phenol pe e manušese savo

našti phiro: 'Ušti thaj phir?' 24 A te đanen kaj isi man vlast, me o Čavo e Manušeso, ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumende mi zor." Irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol thaj phenda: "Tuče phenav: 'Ušti thaj le čo than kaj pašiljan thaj da ane čo čher.' 25 Thaj sigate uštilo angle lende, thaj lija po than kaj pašlilo, thaj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. 26 Thaj savore sesa radosna, thaj hvalisade e Devle, perhdile dar thaj vačarde: "Čudo dikhlijam avđive!" 27 Thaj pale gova iklilo, thaj dikhlija e carinco savo akhardola Levi sar bešol ki carina, thaj vačarda lese: "Av pale mande." 28 Thaj o Levi uštilo, ačhada sa thaj đelo pale leste. 29 E Isusese čerda o Levi ano po čher baro hape, gothe sesa but carincura thaj avera manuša bešle lesa ko astali. 30 E fariseja thaj maškar lende nesave učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika thaj te vačaren lese sikadende: "Sose xan thaj pijen e carincurencar thaj e grešnikurencar?" 31 Thaj o Isus vačarda lende: "Ni trubul e sastende doktora, e nasvalende trubul. 32 Me ni aviljem te akharav e pravednikuren aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe." 33 A von vačarde lese: "Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija thaj e farisejska sikade, a čire xan thaj pijen?" 34 A o Isus vačarda lende: "Šaj li čhuve e manušen so avile ko abav te postin a lencar si o terno kaso si o abav? 35 Ka avol o đive kana ka len lendar e terne, tegani i von ka postin ane gola divesa." 36 Thaj vačarda lende i paramič: "Khoni ni čhuvol kotor taro nevo foštano po purano foštano, golese kaj i o nevo ka pharadol, thaj o kotor taro nevo foštano ni ačhol Šukar ko purano. 37 Thaj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha thaj ka čhordil i mol, a e morčha ka pharadon. 38 Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha. 39 Thaj khoni ko piļja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: 'I purani si po Šukar.'"

6 Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro điv, lese sikade lije o điv, morde vastencar thaj xalje. 2 Nesave fariseja vačarde: "Sose čeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?" 3 Thaj o Isus vačarda lende: "Ni li čitisaden ano Lil so čerda o David thaj okola so sesa lesa kana bukhajlo? 4 Dija ano čher e Devleso, lija e mangre save čute pe bašo kurbanu, save šajine te xan samo e sveštenikura o David xalja, thaj dija kolendje so sesa lesa." 5 Thaj o Isus vačarda lende: "Me o Čavo e Manušeso sem po baro i taro savato." 6 A ko aver savato, o Isus dija ani sinagoga thaj lija te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. 7 E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja dikhlije palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. 8 Al o Isus đanglia so von den godi, thaj vačarda e manušese so sasa leso va šuko: "Ušti thaj ava akari ko maškar!" O manuš uštilo thaj ačhilo angle savorende. 9 Thaj o Isus vačarda lende: "Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerolpe Šukar ili bilačhe? Te aračhol pe o đuvdije il te mudarol pe?" Thaj von khanči ni vačarde. 10 Dikhlija savoren so sesa gothe thaj vačarda e manušese: "Sikav čo va." Vov gija i čerda, thaj leso va sastilo. 11 A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono perhdile bari holi, thaj vačarde jekh averese so te čeren e Isusesa. 12 Gola divesa, o Isus iklilo ko brego te molil pe e Devlese, thaj sasa sai rat ano molipe

e Devlesa. 13 Thaj kana sasa đive, akharda pe sikaden, thaj lendar birisada Dešudujen thaj akharda len apostolura: 14 e Simone kas akharda Petar, e Andrija lese phrale, e Jakove thaj e Jovane, e Filipe thaj e Vartolomeje, 15 e Mateja thaj e Toma, e Jakove e Alfejeveso čhavo, thaj e Simone savo sasa Pobunjeniko, 16 e Juda e Jakoveso, thaj e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le. 17 O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than, thaj but sikade lese, thaj but manuša andari sa i Judeja thaj taro Jerusalim, thaj taro foro Tir em taro foro Sidon thaj pašutne thana save si pašo more. 18 Von avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe, a sastardile i kola save sesa mučime tare benga. 19 Thaj sa e manuša rodi te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor, thaj sastardona savore. 20 Thaj o Isus dikhlija an pe sikade thaj vačarda: "Blagoslovime sen tumen save sen čore, golese kaj si tumaro o carstvo e Devleso. 21 Blagoslovime sen tumen save sen bukhale, golese kaj ka čaljon. Blagoslovime sen tumen save roven akana, golese kaj ka asan. 22 Blagoslovime sen kana e manuša ni manden tumen, thaj kana čhuden tumen thaj lađaren tumen, thaj tumaro alav ni manden sar e bi lačhengo golese so pačan an mande ano Čavo e Manušeso. 23 Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, thaj dik, bari si tumari plata ko Dol. Golese kaj gija čerde e prorokurenđe lende paradada. 24 Al jao tumende tumen e barvale, golese kaj lijen tumari uteha. 25 Jao tumende save sen akana čale, kaj ka bukhavon. Jao tumende save akana asan, golese so ka aven bibahiale thaj ka roven. 26 Jao tumende kana sa e manuša vačaren sa Šukar tumendar, golese kaj gija vačarde Šukar tare hohavne prorokura lende paradada!" 27 "Tumende vačarov save Šunen: Manden tumaren dušmajen! Šukar čeren kolendje save mrzin tumen! 28 Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolendje save bilačhe čeren tumencar. 29 Savo čalavol tut pi čham, iri lese aver, thaj savo mandol tatar o ograči, de le čo foštano. 30 De svakone okova so rodol tatar, thaj te lija tatar ma rode palal. 31 Gova so manden te čeren e manuša tumende, tumen čeren lende! 32 Thaj ako manden samo okolen save tumen manden, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura manden okolen ko len mandol. 33 Thaj te čeren Šukar kolendje save tumende čeren Šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. 34 Thaj ako den zajam okolendje savendar adućaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e grešnikura e grešnikurenđe den zajam te len palem gači. 35 Thaj manden tumare dušmanuren, čeren lende Šukar, thaj den zajam te ni manden khančhi golese, thaj ka avol tumen bari plata, thaj ka aven čhave e Najbare Devlese, golese kaj si vov Šukar e nezahvalnomende thaj e bi lačhende. 36 Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrđno." 37 "Ma sudin, thaj ni ka aven sudime. Ma osudin, thaj ni ka aven osudime. Oprostin, thaj ka oprostilpe tumende. 38 Den, thaj ka dolpe tumende. Pobari mera thaj popherdi ka dodolpe tumende ane tumare vasta. Golese save merasa merin gači ka irilpe tumende." 39 Thaj vačarda lende paramič: "Šaj li o koro e kore te indarol? Na li solduj ka peren ani rupa? 40 Nijekh sikado naj pobaro tar po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji. 41 Sose dičhe i treska ane če phralesi jakh, a o kaš

ani círi jakh ni dičhe? 42 Sar šaj vačare će phralese: 'Phrala, ač te ikalav i treska andari círi jakh,' a círo kaš ani círi jakh ni dičhe? Dujemujengo! Ikal angleder círo kaš andari círi jakh, pa ka dičhe te ikale će phralese i treska andari jakh." 43 "Golese kaj naj Šukar kaš savo bijanol bilačho bijanipe, ni bilačho kaš savo bijanol Šukar bijanipe. 44 Golese sa e kašta pindardon pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni čiden pe tare kangre. 45 E šukare manuše isi Šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol Šukar, a bilačho manuš andar po ilo iklal bi lačhipe, golese kaj andaro muj lesi ikljol okova sosa si pherdo lesi ilo." 46 "A sose akharen man: 'Rajo! Rajo!', a ni čeren sa so vačarav tumende? 47 Ka vačarav tumende savo si kova savo avol ke mande thaj šunol me lafura thaj čerol len: 48 Vov si sar manuš savo čerol po čher, pa hunol rupa thaj čalavol temelji ko bar, thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova čher thaj naštī peravol le, golese kaj si lesi temelji ko bar. 49 A savo šunda a ni čerda, vov si sar manuš savo čerol po čher ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol, thaj gova čher rumil pe sa."

7 Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, delo ano foro o Kafarnaum. 2 Jekhe rimske kapetano sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dī o meripe, save vov but manglja. 3 Thaj kana o kapetano šunda e Isusese, bičhalda leste e phuredera e Jevrejende te molin le te avol te sastarol lese sluga. 4 Von avile ko Isus thaj but molisade le vačarindo: "Trubul gova te čere lese, 5 golese kaj mandol amare manušen, thaj vov pestar čerda amende sinagoga." 6 Thaj o Isus delo lencar. Thaj kana avile pašo čher, bičhalda o kapetano pe amalen te vačaren lese: "Rajo! Ma čhuv tuče gova pharipe golesa so ka de an mo čher, golese so me naj sem dostoјno te ave tali mi streja. 7 Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostoјno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. 8 Golese kaj sem i me manuš tale nekaso autoritet, thaj isi man tale mande vojnikura, pa vačarav jekhese: 'Đa!', thaj dal. Vačarav duitonese: 'Av!', thaj avol. Vačarav me mingre slugase: 'Čher', thaj čerol gova." 9 Thaj kana šunda gova o Isus, čudisajlo, thaj irisajlo e manušende save đele pale leste thaj vačarda lende: "Vačarav tumende, vađi ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gači pačaipe." 10 Thaj kana irisajle čhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste. 11 Na but pale gova, o Isus delo ano foro savo akhardola Nain, thaj đele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. 12 Kana avile pašo vudar e foroso, thaj dik, nesave terne čhave ikalde mule, jekhore čhave ani dej, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro đana lasa te prahon e čhave. 13 Kana dikhla la o Rajo, pelo lese žal lače, thaj vačarda lače: "Ma rov!" 14 Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo čhavo, thaj e manuša save indarena le ačhile. Thaj o Isus vačarda: "Čhaveja! Tuče vačarav, 'Ušti!'" 15 O mulo čhavo đuvdilo em bešlo thaj lija te vačarol, thaj o Isus dija le lese daće. 16 Savore darajle, thaj hvalisade e Devle. Vačarde: "Baro proroko maškar amende!", thaj: "O Dol avilo te pomognil pire manušende." 17 Kava Šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana. 18 Thaj vačarde e Jovanese lese sikade sa so o Isus čerda. Thaj akharda o Jovane pire dujen sikaden 19 thaj bičhalda len ko Rajo te pučen le vačarindo: "Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara

avere?" 20 Thaj avile ko Isus gola duj manuša thaj phende lese: "O Jovane Krstitelji bičhalda amen tute te puča tut: 'Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?'" 21 A ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe thaj tare benga, thaj bute koren dija dičhipe. 22 Thaj o Isus phenda e Jovanese sikadende: "Đan thaj vačaren e Jovanese so dikhlijen thaj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuće šunen, e mule ušten, thaj okolende save si ani potreba vačarol pe o Lačho lafi. 23 Thaj vačaren lese i kava: 'O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!'" 24 Thaj kana đele e sikade e Jovanese, o Isus lija te vačarol taro Jovane e manušendje: "So ikliljen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki barval? Na! 25 Il so ikliljen te dičhen? Manuše ane barvale fostanura urade? Na! Gasave manuša phiraven barvale fostanura, thaj ano Šukaripe bešen ane carska palate. 26 Il ikliljen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. 27 Golese so si o Jovane manuš kastar o Dol vačarda ane piro Sveti Lili: 'Ak me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka čerol tuće o drom angle tute.' 28 Vačarav tumende, tare sa e manuša save sesa bijande ni sasa pobaro taro Jovane o Krstitelji, thaj po baro si lestar o em cikno ano Carstvo e Devleso." 29 Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindarde kaj si e Develeso sikaipe Šukar thaj krstisajle e Jovanese krstipe. 30 A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lende. Thaj von ni manglje o Jovane te krstil len. 31 A o Isus vačarda: "Kasa te uporediv akale manušen save si akana đuvdve? Thaj so te vačarav lendar? 32 Von si sar manuša save bešen ko drom thaj akharen jekh avere thaj vačaren: 'Bašaldam tumende vesela dilija, a tumen ni čhelden, bašaldam tumende žalosna dilija, a tumen ni rujen.' 33 Golese, avilo o Jovane o Krstitelji. Savo ni hal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: 'O beng ane leste!' 34 Aviljem me, o Čhavo e Manušeso, savo hav thaj pijav, a tumen vačaren: 'Dik manuš halano thaj mato, amal e carinconengo thaj e grešnikurengol' 35 Al, sa gola so prihvatisade gova sikaipe, phende kaj si e Devleso butđanglipe čaćukano!" 36 Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te hal mangro ke leste, thaj vov đelo ano čher e farisejeso thaj čuta pe pašo astali. 37 Thaj dik, sasa i đuvli ando foro savače đanglia pe kaj si grešnica, šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda skupo miris ko čaro savo sasa taro alabasteri. 38 Rojindoj, peli ke pe koča pale lese pingre. Lače asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe javsencar, thaj pe balencar kosilja len thaj čumidija lese pingre, thaj makhlja len e mirisesa. 39 A kana dikhla o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: "Te avol proroko, bi đanola ko si kaja đuvli savi dolol le golese kaj si grešnica!" 40 A o Isus phenda lese: "Simone! Isi man khanći te vačarav tuče." A vov vačarda: "Učitelju, vačar." 41 A o Isus vačarda: "Duj đene sesa borči jekhe manušese. Jekh sasa borči panšel rupune pare a o dujto pinda. 42 Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o borči lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?" 43 A o Simon vačarda lese: "Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro borči." A o Isus vačarda lese: "Gija si, Šukar vačardan." 44 Thaj irisajlo premali đuvli em

vačarda e Simonese: "Dičhe li kala đuvlja! Me aviljem ane čo čher, paj ni andan me pingrendje, a voj pe jasvencar thoda len, a pe balencar koslja len. **45** Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre. **46** Uljesa ni makhilan mo šoro, a voj mirisesa makhija me pingre. **47** Golese vačarav tuče: 'Baro manglipe sikada mande, golese so si lače oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.' **48** A lače vačarda: "Oprostime si čire grehura." **49** Thaj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: "Savo si kava so e grehura šaj oprostil?" **50** A e đuvljače vačarda: "Čo pačaipе ikalda tut. Đa ano mir."

8 O Isus pale gova deło ane forura thaj ane gava. Sikada thaj vačarda taro Lačho lafi taro Carstvo e Devleso, thaj e dešuduj apostolura dele lesa. **2** thaj nesave đuvlja save sesa sastarde tare benga thaj nasvalipe: i Marija (savi akhhardola Magdalena, kastar iklike efta benga), **3** thaj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod), thaj i Suzana, thaj avera but dežja save kandije pumare parencar e Isuse thaj lese sikade. **4** Thaj kana čidiđe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus, thaj vov vačarda lende paramič: **5** "Ikliko o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Thaj kana sijisada, nesavo seme pelo pašo drom thaj uštade le e manuša, thaj e čiriklja halje le. **6** Nesavo seme pelo pe bara, barilo thaj šučilo, golese kaj naj sasa paj ane phuv. **7** A nesavo seme pelo ke kangre, thaj o seme barilo e kangrencar, thaj e kangre tasade le. **8** A nesavo seme pelo pi šukar phuv, thaj barilo thaj anda šel droma po but." Kana vačarda kava dija vika: "Šunen šukar so vačarav tumende." **9** A e sikade lese pučlje e Isuse: "Vačar amenđe savi si kaja paramič?" **10** A vov vačarda: "O Dol tumende dija te đanen o garajipe tare leso Carstvo, a averendje vačarav ane paramiča, te pherdl okova so ačhol ano Svetu lili: 'Te dikhlike ni ka shvatin, Thaj te šunde ni ka haljaren.' **11** Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. **12** O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o lafi e Devleso, thaj avol o beng, lol o lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. **13** A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luludu saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. **14** A o seme savo si ane kangre golasi kola manuša save šunen o Lačho lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. **15** A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o lafi, thaj gova lafi ičarenano šukar thaj iskreno ilo, sa di kaj ni anen šukar bijandipe." **16** Khoni ni phabarov i svetiljka te bi učharola la e čaresa, thaj ni čhvulova talo than e sojimaso. Čhuvol ka le svetiljkako than te šaj okola save den andre đičhen o svetlo savo phabol. **17** Sa so si garado ka avol pučardo, thaj so si čerdo garandoj ka iklijol ko dičhipe. **18** Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dolpe lese, a kas naj, ka lol pe lestar i kova zala so dol godi kaj isi le. **19** Avile e Isusesi dej thaj lese phrala, thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. **20** Thaj khoni vačarda e Isusese: "Či dej thaj će phrala ačhen avri, thaj manden te đičhen tut." **21** A o vov vačarda lende: "Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj ičaren le." **22**

Jekh đive o Isus phenda pe sikadendje: "Te nakha ki aver rig e pajesi." Dije ano čamco thaj dele. **23** Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari barval, o čamco lija te pherdl paj thaj lije te tason, thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe. **24** Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: "Rajo! Rajo! Ka tasiva!" Thaj o Isus uštilo, thaj vačarda e balvaljače thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pal gova khanći ni ašundilo. **25** A o Isus vačarda lende: "Kaj tumaro pačaipe?" A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: "Savo si kava so e barvaljende thaj e pajese vačarol te ačhen, thaj von šunen le?" **26** Thaj resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja. **27** Thaj kana ikliko o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša sasa nango, thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. **28** Thaj kana dikhlike e Isuse, dija vika thaj pelo angle leste thaj vačarda: "So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mućima." **29** Golese so o Isus već vačarda e bengese te iklijol andaro manuš, ane kaste sasa o beng but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, čhinola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja. **30** A o Isus pučlje le: "Sar si čo alav?" Vov phenda: "Legija (but đene amen)", golese kaj but benga sesa ane leste. **31** Thaj molisade e Isuse e benga te ma bičhalol len ano bezdan. (Abyssos g12) **32** Paše gotar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save xana, a e benga molisade e Isuse te mučhol te đan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te đan. **33** Tegani iklike e benga andaro manuš thaj dele ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile. **34** Kana dikhlike so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj dele te vačarenano foro thaj ane gava. **35** Thaj iklike vadji manuša te đičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklike e benga. A o manuš bešol urado thaj godaver paše Isusese pingre, thaj von darajle. **36** A kola save gova dikhlike vačarde averendje sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. **37** Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isusese te đal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal anı Galileja. **38** O manuš kastar o Isus ikalda e bengen molisada e Isuse te đal lesa, a o Isus mukhlja te vačarindoj: **39** "Iri tut ane čo čher, thaj vačar sa so čerda tuče o Dol." O manuš deło thaj vačarda maškarao sa o foro so čerda lese o Isus. **40** Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa bahtale kana dikhlike le, golese kaj savore adučarde le. **41** Thaj dik, avilo jekh manuš saveso alav sasa Jair, savo si angluno anı sinagoga, avilo thaj pelo ke koča anglo Isus. Thaj molisada le te avol ane leso čher. **42** Golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš, thaj voj sasa di o meripe. Thaj kana pojdisada o Isus e Jairesa ane leso čher, čiċidje le e manuša. **43** Thaj maškarao manuša sasa jekh nasvali đuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I đuvli sa po barvalipe so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. **44** Voj avili od palal e Isusese thaj dolda pe tare leso teluno kotor taro fostano, thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako. **45** Thaj vačarda o Isus: "Ko dolda pe gova pe mande?" Đi jekh lendar phende da naj von, a o Petar vačarda: "Rajo! But manuša si paše tute čiċidje tut, a tu puče: 'Ko dolda pe pe mande?'" **46** A o Isus vačarda: "Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor

kaj iklili mandar. 47 Thaj kana dikhlija i duvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli angle leste, thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili.” 48 Thaj o Isus vačarda lače: “Mi čhej! Čo pačaipe sastarda tut. Da ano mir.” 49 Dok o Isus vačarda e duvlijace, avilo jekh andare Jaireso cher thaj vačarda lese: “Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje.” 50 Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: “Ma dara, samo pača. Voj ka uštoli.” 51 A kana o Isus avilo ano cher, ni dija khoni te dal andre sem o Petar, o Jovan thaj o Jakov, thaj e čejerakorad em dej. 52 Thaj savore ruje andaro odi pale late, a o Isus vačarda: “Ma roven. Ni muli. Sovol.” 53 Thaj asaje e Isusesese golese kaj danglje so muli. 54 Vov dolda e čejerora taro va, thaj dija vika vačarindo: “Čejerije, uštli!” 55 Thaj irisajlo lako duxo, thaj uštli sigate, thaj o Isus vačarda lende te den la te hal. 56 Thaj lako dad thaj lačhi dej sesa začudime. A vov vačarda lende khanikase te ma vačaren so sasa.

9 O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga, thaj te sastaren taro nasvalipe. 2 Thaj bičhalda len te vačaren taro carstvo e Devleso, thaj te sastaren e nasvalen. 3 Thaj vačarda lende: “Khanči ma len dromese, ni rovli, ni trasta, ni so te xan, ni pare, thaj te ma avol turnen po duj fostenura. 4 Kana dan an nesavo than, bešen an jekh cher, di kaj ni pojdin an aver than. 5 Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre, sar svedočanstvo so ni lije o lafi e Devleso.” 6 Thaj e sikade dele taro than ko than thaj vačarde o Lačho Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana. 7 Thaj kana šunda o Irod o vladari, tar sa so o Isus čerda, sasa bunimo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstiteљi uštivo tare mule. 8 Avera vačarde kaj sikadi lo ki phuv o Ilijia, a nesave vačarde kaj uštivo tare mule nesavo proroko taro purano vreme. 9 Thaj vačarda o Irod: “E Jovaneso šoro me čhindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?” Thaj manglja te dičhol e Isuse. 10 Kana irisajlo e apostolura, vačarde e Isusese sa so čerde. O Isus thaj lese sikade dele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore. 11 Al but manuša šunde kaj delo o Isus, thaj lije te dan pale leste. O Isus phenda lende kaj šukar avile. Thaj lija te vačarol lende taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. 12 Kana lija o dive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: “Te mukha e manušen? Nek dan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči hamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči.” 13 A o Isus vačarda lende: “Den len tumen te xan.” Thaj von vačarde lese: “Amen isi samo pand mangre thaj duj mačhe. Amen li te da te čina sa kale manušendje te xan?” 14 A gothe sesa paše pand milje murša. A o Isus vačarda pe sikadene: “Čhoven len te bešen po pinda đene.” 15 Thaj čerde gija, thaj bešljarde len savoren. 16 Thaj o Isus lija gola pand mangre thaj gole dujen mačhen, dikhlija ano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. 17 Thaj halje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so halje e manuša. 18 Jekh dive, kana o Isus molisajlo korkoro, thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: “So vačaren e manuša, ko sem me?” 19 A e sikade vačarde lese: “Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstiteљi, a avera kaj san o Ilijia o proroko, a

nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštivo tare mule.” 20 A o Isus pučlja len: “A tumen so phenen, ko sem me?” A o Petar vačarda: “Tu san o Hristos bičhaldo taro Dol.” 21 A o Isus vačarda e sikadene te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. 22 Thaj phenda: “Golese so me o Čhavo e Manušeso, trubul te avav but mučimo, thaj e phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono, ka čhuden ma thaj ka mudaren ma, thaj trito dive me ka uštav.” 23 A o Isus savorende vačarda: “Ko mandol te dal pale mande nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto piro svako dive thaj nek dal pale mande. 24 Golese ko mandol po džuvdipe te aračhol, ka hasarol le, a ko hasarol po duvdipe baše mande vov ka aračhol le. 25 Thaj savo šukaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese bilačhe čerol? 26 Golese ko lađal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e Manušeso ka lađav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e sveta melekurendi. 27 Čače vačarav tumende, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dičhen o carstvo e Devleso.” 28 Thaj kana nakhle ohto dive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. 29 Thaj kana molisajlo leso muj čerdilo averčhane, thaj lese šeja čerdile parne thaj sjajna. 30 Thaj dik, tar jekh drom iklile duj manuša, thaj lije te vačaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilijia. 31 Sikadile ani slava, thaj vačarde tare leso iklipe savo trubuja te avol ano Jerusalim. 32 A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, čim dūngadile dikhlije e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa ačhen. 33 Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilijia, o Petar phenda e Isusese: “Rajo! Šukar kaj sam kate, thaj te čera trin senice: Jekh tuče, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase.” Ni danglja so te vačarol 34 A dok vov gova vačarda avilo o oblako, thaj von darajle kana učharda len o oblako. 35 Thaj šunde glaso andare oblakura vačarindo: “Kava si mingro čumidimo čhavo save me birisadem, le mangav te šunen.” 36 Thaj kana šundilo o glaso, e sikade dikhlije e Isuse korkore. Thaj von khanči ni vačarde khanikase, tar gova so dikhlije. 37 A theorinto dive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. 38 Thaj dik, tare but manuša akharda le jekh: “Učitelju! Moliv tut dik pe mo čhavo golese kaj si jekhoro.” 39 Thaj dik, dolda le o melalo duxo, thaj tari jekh drom lija te dol vika, thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni ačhavol le thaj uništil le. 40 “Molisadem čire sikaden te ikalen e melale duxo, von naštine.” 41 Thaj o Isus vačarda lende: “O, bipačače thaj bilačhe manušen! Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vađi ni pačan, pučav man vađi kozom trubul te trpiv tumen. An će čhave akari!” 42 A dok avola kare leste o beng perada e čhave ki phuv ane grčura, thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bengese te ikljol, thaj sastarda e čhave, thaj dija le lese dadese. 43 Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus čerola, o Isus vačarda pe sikadene: 44 “Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende.” 45 A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren, thaj darajle te pučen le kale lafese. 46 Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar em baro. 47 A o Isus danglja so si ane lengo ilo, vov

lij a čavore čuta le angle peste, **48** thaj o Isus vačarda lende: "Savo primil kale čavore ane mingro alav, man primil, thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende em cikno, len o Dol dičhol embare." **49** A o Jovane vačarda e Isusese: "Rajo! Dikhlijam jekhe sar će alavesa tradol e bengen, thaj amen vačardam lese te na čerol gova, golese kaj ni dal amencar pale tute." **50** Thaj o Isus vačarda lese: "Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si." **51** Thaj kana sesa paše e divesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusalim. **52** Thaj bičhalda glasnikuren angle peste, thaj von dele thaj dije ano gav ani Samaria te lačharen lese kaj te sovol. **53** Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlij kaj dal ano Jerusalim. **54** Thaj kana dikhlij e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: "Rajo! Mande li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarov len?" **55** A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende. **56** Thaj dele ane aver gav. **57** A sar dele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: "Me ka dav tusa kaj tu da." **58** Thaj o Isus vačarda: "E lisicen isi len hva thaj e čirikija isi len gnezdura: Me o Čavo e Manušeso najma kaj mo šoro te pašljivar." **59** A o Isus avere manuše vačarda: "Phir pale mande." A o manuš vačarda: "Rajo! Muk ma angleder te đav te prahov me dade." **60** A o Isus vačarda lese: "Ačhav e mule, nek prahon e mulen, a tu ajde vačar taro carstvo e Devleso." **61** A aver vačarda: "Rajo! Me ka dav pale tute, al muk ma te đav te oprostiv man mingre čherutnencar." **62** A o Isus vačarda lese: "Ni jekh naj lačhardo bašo carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril a dičhol palal."

10 A pale gova odredisada o Rajo averen eftavardešte thaj dujen sikaden, thaj bičhalda len duj po duj te đan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te dal. **2** A o Isus vačarda lende: "O čidipe si baro a e bućarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bućarnen ki po čidipe. **3** Đan, ak bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. **4** Ma inđaren Šljanpiko ni trasta ni urajimase ke pingre, thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hasaren tumaro vreme. **5** Kana den an nesavo čher angleder vačaren: 'Mir ane kava čher.' **6** Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. **7** Kana đan an nesavo čher, ma tar gova čher dan ke aver. Ačhen ke gova čher, thaj xan thaj pijen so isi len, golese kaj o bućarno dostojno si pe plataće. **8** Kana den an nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. **9** Sastaren e nasvalen save si ane gova foro, thaj vačaren lende: 'Kava sikkavol tumende kaj si o carstvo e Devleso paše.' **10** A kana đan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, iklijen ko drom lengo thaj vačaren: **11** 'Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende kosa amendar sar znako da o Dol ka sudil tumende. Al te đanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.' **12** Vačarav tumende kaj e Sodomacé ka avol po lokho ko dive e Sudoso nego gole manušenđe tar gova foro!" **13** "Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon sar tumende so čerdile, dumutane bi pokajina pe thaj bi bešena urade ano dorikalo pohtano thaj ano

praho. **14** A manušenđe taro Tir thaj e manušenđe taro Sidon ka avol poloče ko sudo nego tumende. **15** A tumen manušalen taro Kafarnaum! Đi o nebo li ka ušten? Ka peren di ko than kaj si e mule, Had." (**Hades g86**) **16** Thaj vačarda pe sikadene: "Ko tumen ašunol, man ašunol, thaj ko tumen čhudol, man čhudol. Ko čhudol man, čhudol e Devle savo bičhalda man." **17** Kana irisajlo kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isusese: "Rajo, e benga pokorisajle amende ke čiro alav." **18** A o Isus vačarda lende: "Me dikhlijem e Sotona sar pelo taro nebo sar munja. **19** Ak dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije thaj pe sa o vlast e dušmaneso, thaj khanči ni ka avol tumende. **20** A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna so tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo." **21** Ane gova sato o Isus pherdiло radost ano Svetu duxo thaj phenda: "Hvaliv tut, Dade, Rajo e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čaćipe tare but đangle thaj tare razumna e vačardan e ciknende. Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja." **22** Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: "Sa mande dija o Dad mingro, thaj khoni ni đanol ko si o Čavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čavo, thaj okola kase o Čavo mandol te vačarol." **23** Thaj irisajlo e sikadene korkore kana sesa thaj vačarda lende: "Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. **24** Golese vačarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlij, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde." **25** Thaj uštio jekh tare učitelju taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pučlja le: "Učitelju! So trubul te čerav te avol ma đuvdipe bizo meripe?" (**aiōnios g166**) **26** A o Isus vačarda lese: "So si pišimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?" **27** A vov phenda e Isusese: "Čumide e Rajo e Devle čire sa e ilesa čiresa, sa dušasa čirasa, thaj sa e zorasa čirasa, thaj sa e godasa čirasa, thaj mang će pašutne kozom mande korkore tut." **28** A o Isus vačarda lese: "Šukar vačardan. Čher gova thaj ka avol tut đuvdipe bizo meripe." **29** A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: "Ko si mi pašutno?" **30** A o Isus vačarda lese: "Jekh manuš ulilo taro Jerusalim ano foro savo akhardol Jerihon, thaj dolde le e čora, save uljarde lese seja thaj marde le. Đele pese thaj ačhade le opaš mule pašo drom. **31** Thaj slučajno gole dromesa nakhllo nesavo jevrejsko svešteniku, thaj dikhlij le em crdijape lestar ki aver rig thaj nakhllo. **32** Gija thaj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlij le thaj nakhllo. **33** A nesavo Samarijanco avilo paše leste, dikhlij le pa pelo lese žal. **34** Thaj avilo koslja e manuše rane uljesa thaj moljasa, thaj pačarda len, čuta le ke po her thaj inđarda le ani mehana, thaj dikhlij pe leste. **35** Thaj theara dive kana lija te dal ikalda duj rupune pare dija ko manuš kasi sasa i mehana, thaj phenda lese: "Dik pe leste, thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima." **36** "So den godi akana?" Pučlja o Isus. "Tare kala trin đene ko sikadilo lese thaj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?" **37** A učitelji e zakoneso phenda lese: "Okova savo čerda milosrde." A o Isus vačarda lese: "Đa, thaj tu čher gija." **38** A kana dele premalo Jerusalem, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh đuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher. **39** Thaj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isusese

thaj šunda leso vačaripe. **40** A i Marta dikhla po but ani buči em sar emlače te kandol le, thaj avili pašo Isus thaj vačarda lese: "Rajo! Šukar li si kava so mi phen ačhada ma korkora te kandav tut? Vačar lače te pomožil ma." **41** A o Isus vačarda lače: "Marto! Marto! Sikiri tut thaj trudi tut butese. **42** A samo jekh trubul. I Marija či phen birisada khanči Šukar, te šunol mo lafi savo ni ka lol pe latar."

11 Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvase, jekh tar lese sikade vačarda lese: "Rajo, sikkav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstiteľji so sikada pire sikaden." **2** O Isus vačarda lende: "Kana molin tumen, vačaren: 'Dade amareja ko nebo, te svetilpe čo alav, te avol čo carstvo, te avol čiro mandipe ki phuv sar ko nebo, **3** Hamase so trubul amen de amen svako dive, **4** thaj oprosti amare grehura, sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende! Thaj crde amen taro iskušenje.'" **5** Thaj o Isus vačarda: "Den godi sar bi avola kana bi khoni tumendar dala ke po amal ki opaš rat, thaj te roden mangro lestar, thaj te vačaren lese: 'Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuče. **6** Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande, thaj naj so te čhuvav angle leste.' **7** A vov andral te phenol: 'Ačhav ma ko miro! Mo vudar si phanglo thaj me čhavé si manca ano than e pašljimaso, thaj naštih uštav te dav tut!' **8** Vačarav tumende: Ako ni uštilo golese kaj si leso amal, ka uštol te dol le golese so si biladutno thaj uporno." **9** Vačarav tumende: "Manden thaj ka dolpe tumende! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumende! **10** Golese kaj savore save manden, dolpe lende, save roden aračhen, save maren, putardol lende. **11** Savo dad tumendar: kana bi o čhavo rodola mačhe, o dad dol le ke gova than sape? **12** Il te manglia angro te dol le škorpija? **13** Kana tumen, bi šukar manuša, danen šukar buča te den tumare čhaven, kober pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Duxo Svetu kolende save molin le?" **14** Jekh drom o Isus tradija e benge taro manuš savo naštine te vačarol. Kana iklilo o beng lestar vov lija te vačarol, thaj zadičime e manuša sesa. **15** A nesave lendar vačarde: "E Veelzevulese zorasa save si šorutno e bengengo, tradol e bengen." **16** A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhalo taro Dol. **17** Thaj o Isus danglia so den godi thaj phenda lende: "Đi jekh carstvo save si ulado ka properol. Čher an save naj sloga ka properol. **18** Gija i o beng te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol leso carstvo? Vačaren kaj e Veelzevulesa tradav e bengen. **19** Ako me e Veelzevulese zorasa tradav e bengen, save zorasa traden len tumare sikade? Thaj von korkore ka osudin tumen. **20** Thaj ako me e Devlese zorasa tradav e bengen, onda avilo tumende o carstvo e Devleso." **21** Thaj o Isus vačarda: "Kana okova save si zuralo manuš naoružlpe, thaj aračhol po čher, leso barvalipe si šukar arakhado. **22** Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le thaj lol sa leso oružije ane save pačaja, thaj ulavol pirencar so lija taro slabu manuš. **23** Savo naj manca, protiv mande si, thaj ko manca ni čidol, vov onda čhorol." **24** "Kana o beng ikljol andaro manuš, dal ke thana kaj naj khanči te rodol than kaj šaj odmoril pe, thaj kana ni aračhol than vačarol: 'Te irima ano mo manuš kotar ikliljem.' **25** Thaj kana iril pe o melalo dux ačhol kaj si gova manuš sar čučo čher save si šulado thaj namestimo

andral. **26** Tegani dal thaj aračhol efta averen duxuren pobilačhe pestar, thaj aven andre te bešen, thaj avol e manušese po bi lačhe nego angleder." **27** A kana gova vačarda o Isus, jekh đuvli savi šunda le dija vika zurale: "Blagoslovimi i dej savi inđarda tut an po vođi, thaj dija tut čuči!" **28** A o Isus vačarda: "Vadi po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso thaj čeren le." **29** Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lende: "Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bi lačhe manuša. Tumen roden o znako, thaj ni ka dolpe tumende znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose. **30** Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhalda le e manušenđe save živisade ani Niniva. Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj me o Čhavo e Manušeso, o Dol bičhalda man kale manušenđe. **31** Ko dive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnone phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare em palune phuva te šunol e caro e Solomone save sasa but mudro, a ake, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. **32** Ko dive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisajlen!" **33** "Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than, ni talo čaro, nego čhuvol la ko than e svetiljko te šaj dičhen o svetlost okola so den ano čher. **34** Čiri jahk si sar svetiljka e telose. Ako gija čiri jahk si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si čiri jahk bi lačhi, čo telo ka avol ani tama. **35** Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. **36** Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo deo ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetli tut." **37** Thaj kana o Isus vačarola, jekh tare fariseja akharda le te hal mangro ke leste. Thaj o Isus đelo ke leste thaj bešlo ki sinija. **38** A o farisej čudisajlo kana dikhla so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta anglo hape. **39** A o Rajo o Isus vačarda lese: "Akana tumen e fariseja thoven od agrav o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačhipe. **40** Bigodača! Naj li o Dol kova save čerda e manuše od andral thaj od agrav? **41** A kava si po šukar: den e čororenđe okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare, thaj ka aven thode od andral em od agrav. **42** Pharo tumende e farisejendje so den dešto kotor tare začinura thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averendje okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul. **43** Pharo tumende e farisejendje! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičhen tumen e manuša, pherde poštujupe premal tumende, te pozdravim tumen te trgura. **44** Pharo tumende! Tumen sen opasnost sar e neprimeta limora pe save e manuša uštaven a ni danen kaj uštaven len." **45** Phenda e Isusesese nesavo učitelji tare Mojsijaso zakono: "Učitelju, kava so phene i amen lađade!" **46** A o Isus vačarda lende: "Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakon! So čhoven pharipe but phare inđarimase, a tumen tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. **47** Pharo tumende! So čeren limora e prorokurende, saven tumare kuštika mudarde. **48** Golesa sikaven kaj odobrin gova so

čerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lende limora. 49 Golese so o Dol an po mudrost vačarol tumendar: 'Ka bičhalav lende prorokuren thaj apostolen, a khonik lendar ka mudarol len, a e dujtonen ka progonin.' 50 Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurengi savo thavdija taro čeripe o sveto, 51 taro Aveljeso rat di e Zaharijaso rat, savo mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija. 52 Pharo tumende učiteljuralen tare Mojsijaso zakono! Golese so garaden i kldi taro đanglipe e Devlese carstvo. Korkore ni den andre ano carstvo, a save mangije te den andre, tumen ni dijen len." 53 A kana o Isus ikliko gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, 54 thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12 Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh aver, o Isus angleder golestari lija te vačarol pe sikadende: "Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo. 2 Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol, thaj sa so si garado ka šundol angle savorenje. 3 Golese so si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo, thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!" 4 "Al vačarav tumende amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestari aver khanči našti čeren tumende! 5 Ka vačarav tumende kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čhudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumende, Lestari daran! (Geenna g1067) 6 Ni li bičindon pand čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. 7 A tumende i tumare bala ko šoro si dinde. Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja." 8 "Gija vačarav tumende: 'Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, le me, o Čavo e Manušeso angle melekura ka priznajiv. 9 A savo man čhudol ke kaja phuv me lestar ka odreknima angle Devlese melekura. 10 Thaj savo vačarol protiv mande, protiv o Čavo e Manušeso ka oprostilpe lese, a savo vačarol bilačke taro Sveti Dux ni ka oprostilpe lese. 11 Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne, thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen. 12 Golese kaj ka sikavol tumen o Dux Sveti ane gova sato so trubul te vačaren." 13 Thaj vačarda khoni tare manuša e Isusesec: "Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad." 14 Thaj o Isus vačarda lese: "Manuša, ko man čuta sudija li delioc pe tumende?" 15 Thaj vačarda savorenje o Isus: "Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gači barvalipe te avol manuše, leso đuvdipe ni avol golestari so isi le." 16 Thaj o Isus vačarda lende jekh paramič: "Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. 17 Thaj dija godi ane peste vačarindo: 'So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.' 18 Thaj vačarda: 'Đanav! Ak kava ka čerav! Ka rumiv me thana taro div thaj ka čerav po bare, thaj gothe ka čidav mo div thaj sa mo šukaripe. 19 Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka hav, ka pijav, ka veseli man!' 20 A o Dol lese vačarda: 'Bigodaleja! Kaja rat ka lav co odi tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan buči?' 21 Gija si kolesa savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar e

Devlese ane jakha." 22 A o Isus pe sikadende phenda: "Golese vačarav tumende: Ma daran za sa e divesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven! 23 Golese kaj si o đuvdipe po but taro hape thaj tumaro telo po but taro urajipe. 24 Dičhen e gavranen! Sar ni sejin, ni ti čiden, save naj len niti podrumo ni kaj čhoven o div, thaj o Dol parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? 25 A Šaj li neko tumendar golesa so brinil pe barol leso đuvdipe za jekh dive? 26 Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver? 27 Dičhen e luluđa ki livada sar baron! Ni čeren buči, niti suven pese šeja, a me phenav tumende kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šeja naj sasa urado sar jekh lendar. 28 A ako o Dol dol e čarače gija lače šeja ko polje, savi si avđive, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumende vađi pobut? Sose gači zala pačan? 29 A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golesa! 30 Gija čeren e manuša save ni danen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo đanol kaj sa gova trubul tumende. 31 Nego roden o carstvo e Devlese, thaj aver ka dodol pe tumende. 32 Ma daran, me cikne bakre! Tumaro Dad gova mangija te dol tumen te aven ano carstvo. 33 Bičinen so isi tumen thaj den e čororenje! Čeren tumende traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni nakašti avol odor te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal len. 34 Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo." 35 Thaj o Isus vačarda lende: "Aven spremna thaj urade zaki buči, thaj tumare svetlijke te aven phabarje, 36 sar manuša save adučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko udar. 37 E sluge save si spremna thaj adučaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čače vačarav tumende o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga, thaj ka phenol lende te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. 38 O gospodari šaj ka avol ki opaš rat il anglo uštipe taro sojipe. Blagoslovime si e sluge save adučaren. 39 A kava danen: kana bi đanola o čherutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čher phago. 40 Thaj tumen aven spremna, golese so me o Čavo e Manušeso ka avav kana ni ka den godi an savo sato." 41 A o Petar pučlja e Isuse: "Rajo! Vačare li amende e sikadende kaja paramič il savorenje?" 42 A o Isus vačarda lese: "Savo si pobožno thaj đanglo sluga kas leso gospodari ka čhuvol upreder pe čherese sluge te dol len te xan ko vreme? 43 Blagoslovime si gova sluga kas o gospodari kana avol ačhol le sar čerol gijate! 44 Čače vačarav tumende, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čhuvol e sluga. 45 Ako vačarol o sluga ane po ilo: 'O gospodari ni ka avol sigate', thaj il te marol avere slugen thaj e sluškinjen, thaj hal em pijol, thaj matol. 46 O gospodari ka avol ano dive kana vov ni adučarol, thaj ano sato kana ni dol godi, ka čhinol e sluga ke kotora, thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol. 47 A kova sluga savo đanglija so leso gospodari mandol, thaj naj spremno, thaj ni čerda pal leso manglipe ka avol but mardo. 48 A okova sluga savo ni đanglija e gospodaresi volja, a čerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe le zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar." 49 Thaj o Isus vačarda: "Me aviljem te čhudav i jag e sudsoski

phuv. So bi mangava te avol već phabardi! **50** Al me trubul te krstima mučimasa, thaj but mande pharo sa dok ni čerdol gova! **51** Dal den godi kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. **52** Golese od akana ka aven ulade e čerutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. **53** Ka uštol o dad protiv o čavo, thaj o čavo protiv o dad, i dej protiv i čej thaj i čej protiv i dej, i sajus protiv i bori thaj i bori protiv piri sajus." **54** Thaj o Isus vačarda e manušende: "Kana dičhen kaj e kale oblakura čiden pe nakaro zapad tumen phenen: 'Ka dolpes bršind', i gija avol. **55** Kana dičhen taro jug phurdol vačaren: 'Ka avol tatipe', thaj gija avol. **56** Dujemujende! O muj e phuvako thaj neboso pindaren, a sar ni pindaren akala znakura so čerdon akana? **57** Tumen korkore trubul te đanen so si šukar! **58** Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te na vucl tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. **59** A ako phandol tut vačarav tuče: Ni ka iklije gothar dok ni počine đi i paluni para."

13 Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vačarde e Isusese kaj o Pilat o rimske upravnike bičhalda te mudaren nesave Galilejuren. Thaj mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalemsko Hram. **2** Thaj o Isus vačarda lende: "Tumen li den godi kaj gola Galilejcura so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? **3** Na! Phenav tumende, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. **4** Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den godi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalimcura? **5** Na! Phenav tumende, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese." **6** O Isus vačarda lende kaja paramič: "Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhija pe late khanči. **7** Tegani vačarda e manuše save čerda bući ko vinograd: 'Ak trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva, thaj ni arakhav. Čin la! Sose te šučarol i phuv?' **8** A o manuš so čerol bući ko vinograd vačarda lese: 'Barutneja! Ačhav la vadji kava berš te hunav paše late thaj te čhudav gunoj paše late. **9** Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.'" **10** Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato, **11** thaj dik, sasa gothe jekh đuvli savi sasa bandarde dumesha thaj sasa nasvali taro bilačho duxo dešohto berš, thaj naštine te ačhol šukar. **12** Thaj kana dikhija la, dija la vika o Isus thaj phenda lače: "Đuvlje! Oslobođimi san tar čo nasvalipe!" **13** Thaj čuta pe late pe vasta. Thaj i đuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle. **14** A o voda tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato, thaj vačarda e narodose: "Isi šov dive ano kurko ke save šaj čerol pe bući! Aven ke gola dive te sastardon, a na ko savato!" **15** A o Rajo o Isus tegani vačarda lende: "Dujemujende! I tumen čeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari balija, thaj ni inđaren le te pijol paj?" **16** A kala čeja tare Avraamesi kuštik sava o Sotona phanglija ak dešohto berš, sose te na putrol pe ko savato?" **17** A kana kava šunde lađajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa bahtale baše sa e šukar buča o Isus so čerda.

18 A o Isus vačarda lende: "Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? **19** Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš, thaj e čiriklia avena te čeren pese thana kaj ka bešen pe leste." **20** Thaj pale vačarda: "Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? **21** Vov si sar kvasaco savo i đuvli dospil ani bari vangla aresa, sa đi kaj ni Šukljol." **22** Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalim, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. **23** Thaj khoni pučlja le: "Rajo, dal samo zala ka aven spasime?" Thaj o Isus vačarda lende: **24** "Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but dene ka manden te den, al nakašti. **25** Kana o čherutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumende but kasno. Ka ačhen aaval, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: 'Rajo! Putar amende e vudara!' Thaj vov ka vačarol tumende: 'Ni pindarav tumen katar sen.' **26** Tegani ka vačaren: 'Amen xaljam thaj piljam tusa, thaj pe amare droma sikadan!' **27** A vov ka vačarol lende: 'Vačarav tumende: Ni pindarav tumen katar sen. Crden tumen mandar save bilačipe čeren!' **28** Gothe ka roven thaj ka aven but holjame, kana ka dičhen e Avraame e Isako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde aaval. **29** Thaj but dene ka aven taro istok, thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano carstvo e Devleso. **30** Thaj dik, kola sosi akana anglati odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven embare." **31** Ane gova dive avile nesave fariseja te phenen e Isusese: "Ikli thaj da akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!" **32** Thaj o Isus vačarda lende: "Đan thaj vačaren gole lisicaće: 'Ak ikalav e bengen thaj sastarav avđive thaj theara, a trito dive ka završiv.' **33** Avđive thaj theara thaj prektheara trubul te đav, golese kaj o proroko našti mudardol aaval taro Jerusalim. **34** Jerusalime, Jerusalime, tu save mudare e prorokuren thaj gadi barencar okolen manušen saven o Dol bičhalda! Kozom droma manglijem te garavav e čhavoren ciren sar i khanji pe pujoren tari pi phak, thaj ni manglijen! **35** Ak, ka avol tumaro čher pusto, a me vačarav tumende: Ni ka dičhen ma sa dok ni vačaren: 'Blagoslovimo si kova save avol ano alav e Rajoso.'"

14 Thaj ke jekh savato o Isus delo ko jekh šorutno e farisejengo te hal mangro ke leste, thaj savore so sesa gothe dikhlije an leste so ka čerol. **2** Thaj dik, avilo nesave manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile taro paj. **3** Thaj o Isus pučlja e učiteljen taro Mojsijaso zakono thaj e farisejen: "Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?" **4** Von khanči ni vačarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj dal. **5** Thaj vačarda lende: "Savo tumendar ni čerol bući ko savatno dive? Te perol čo čhavo il čo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno dive?" **6** Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura. **7** Kana o Isus dikhija sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglati, vov vačarda lende kaja paramič: "Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lačne anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? **9** Te okova manuš so akhardo tut te avol thaj te vačarol: 'De gova than kalese.' Thaj ka lađare tut i ka crde tut ko bilo save than savo ačhilo save si em palal. **10** Gija kana khoni akharel tut ko

abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vačarol tuče kova so akharda tut: 'Amala! Arakhlijam tuče po šukar than.' Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. **11** Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime." **12** Thaj o Isus vačarda okolese so akharda le: "Kana de hamase il račako hape, ma akhar će amalen niti círe phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečerutnen, golese so i von tut ka den vika ko hape. **13** Gija kana čere abav, akhar e čororen, e banden, e langalen, e koren. **14** Len najlen sar te irin tuče. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe." **15** A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isusese: "Blagoslovimo si kova savo ka hal mangro ano carstvo e Devleso!" **16** A o Isus vačarda lese: "Jekh manuš čerda baro abav, thaj akharda pherdonen. **17** Thaj kana sasa o vreme e hamaso, bičhalda pe sluga te vačarol pe akhardende: 'Sa si postavimo ko astali. Aven!' **18** Thaj savore lije te vačaren kaj našti te aven, thaj jekh vačarda lese: 'Čindem njiva, thaj đav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.' **19** Thaj aver phenda: 'Čindem pand jarmura guruvan thaj đav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti avav.' **20** Trito vačarda: 'Andem mande romnja. Golese našti avav.' **21** Thaj avilo o sluga thaj phenda pe rajose so phende lese. O rajo holajlo thaj vačarda pe slugase: 'Da sigate ke droma e forose, thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten, thaj e koren.' **22** Kana gova čerda vačarda o sluga pe rajose: 'Čerdem sar so vačardan, thaj isi vadī thana.' **23** A o rajo vačarda e slugase: 'Ikliji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher. **24** Golese vačarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso hape.'" **25** Đele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhla len thaj vačarda lende: **26** "Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhavem, pe phralen, pe phejjen, po but nego čak i po duvdipe. Savo ni čerol gija našti avol mo sikado. **27** Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te đal pale mande. **28** Thaj ko mandol te čerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese, thaj ka dičhol šaj li te završil la? **29** Te čerda samo o temelji, thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa **30** thaj ka vačaren: 'Kava manuš lija te vazdol i kula, thaj naštine sa čerol la.' **31** Il savo caro kana đal te marol pe avere carosa, a angleder golestар ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljenca te marol pe okolesa so inđarol pesa biš milje?" **32** Thaj te našti, vov bičhalo manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. **33** Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado." **34** Thaj o Isus vačarda: "O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka londarol pe?" **35** Naj lačho e phuvaće niti gunojese, gijate čhudol pe avral. Šunen šukar so vačarav tumende!"

15 Thaj pašo Isus čidijepe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. **2** A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: "Kava đal e grešnikurencar thaj hal lencar." **3** A o Isus vačarda lende kaja paramič: **4** "Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar

hasardol, so vov ka čerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja thaj te đal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni ačhrol la?" **5** Thaj kana ačhrol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj inđarol la čhere. **6** Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: 'Aven radosna mancar! Arakhlijem me hasarde bakra!' **7** Vačarav tumende kaj savore ano nebo ka radujin pe po but bašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savende ni trubul pokajipe." **8** O Isus vačharda thaj kava: "Savi goja đuvli sava isi la deš rupune pare, i kana hasarol jekh rupuni parava, ni phabarol i svetiljka, thaj ni šulavol o čher, thaj ni rodol šukar sa dok ni ačhrol la?" **9** Thaj kana ačhrol la, akharol pe amalinjen thaj e pašečerutnjen: I phenol lende 'Radujin tumen mancar! Me arakhlijem i rupuni parava so hasardem!' **10** Gija, vačarav tumende kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol." **11** Thaj o Isus vačarol: 'Jekhe manuše sesa duj čhaye. **12** Thaj o cikneder vačarda e dadese: 'Dade! Dema kobor si mingro taro amaro barvalipe savo preperol mande.' Thaj o dad ulada lende o barvalipe. **13** Thaj pale nesavo dive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. **14** Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bukhalipe ane goja phuv, thaj ni sasa le so te xal. **15** Thaj đelo ke jekh manuš thaj rođija bući, thaj gova manuš bičhalda le ane piro polje te ačhrol e balen. **16** Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so xan e bale, al khoni ni dija le ni gova. **17** Thaj kana avilo ane peste, vačarda: Kobor e bučarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bukhalo! **18** Ka đav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. **19** Našti te akhardivac čiro čhavo. Lama sar jekhe tar círe bučarne.' **20** Tegani uštilo em delo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhla le leso dad, thaj pelo lese žal, thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. **21** A o čhavo vačarda lese: 'Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivac čiro čhavo.' **22** A o dad phenda e slugende pirende: 'Iklen emšukar fostano thaj uraven le, thaj den le angrustik vo ka thaj podipe ke pingre! **23** Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te ha thaj te raduj amen. **24** Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko duvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo! Thaj lije te radujin pe. **25** A leso čhavo o phreder sasa ano polje, thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. **26** Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučija le: 'Sosi gova?' **27** A vov vačarda lese: 'Čiro phral avilo, thaj čo dad čhinda terne thule guruve, so dikhla le duvdje thaj saste.' **28** Thaj o phreder phral holajlo thaj ni manglia te avol andre. Tegani iklilo leso dad thaj molisada le te doi ano čher. **29** A vov vačarda pe dadese: 'Ak kandav tut sar robo gači berša, thaj nikad ni phaglijem čo lafi, thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. **30** A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e kurvencar, čhindan lese terne thule guruve.' **31** A o dad vačarda lese: 'Mo čhavo! Kaj đav manca san, thaj sa mingro čiro si. **32** Trubul te ave radosno thaj bahtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko duvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo."

16 O Isus vačarda kaja paramič pe sikadende: 'Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila leso barvalipe,

savesē phende kaj xalja lesō barvalipe. 2 Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: 'So šunav kava tuta? Sikav mande o dñipe tar cí buči pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.' 3 A o upravitelji vačarda ane peste: 'So ka čerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i buči. Te hunav našti. Te mangav lađo mande. 4 Ċanav so ka čerav! Kana ka čerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera kana ka ačhav bizi buči.' 5 Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese borči thaj pučja e prvone: 'Kobor san borči me barutnese e barvalese?' 6 A vov phenda: 'Šel bačve taro maslinsko ulje.' Thaj vačarda lese o upravitelji: 'An o lili círo thaj sigate le thaj pisi pinda.' 7 A pale gova e dujtone pučja: 'Kobor san borči?' A vov vačarda: 'Šel mere div.' Thaj vačarda lese: 'Le círo lili thaj pisi ohtovardeš.' 8 Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si danglo so gija čerda. Golese kaj e čhave tar kava sveto si po snalažljiva ane buča slična e manušencar save si sar von, nego e čhave e svetlose. (aiōn g165) 9 Thaj me vačarav tumende: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averende te čeren tumende amalen. Kana ni ka avol tumende više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa edivesende ano nebo. (aiōnios g166) 10 Savo si verno ane cikne buča vov ka avol ke po bare buča verno, thaj ko naj verno ano cikne buča, ane po bare buča ni ka avol verno. 11 Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe? 12 Thaj aki ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro? 13 Ni jekh sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekh ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekh ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe.' 14 A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parende, marde muj e Isusesa. 15 Thaj o Isus phenda lende: 'Tumen čeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol danol tumare ile. So si baro ane manušende jakha, ane Devlese jakha si gadno.' 16 O Isus vačarda: 'Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa di kaj o Jovane o krstitelji ni avilo. Od teg vačara o Lačho lafi taro carstvo e Devleso, thaj phena savorenje te den ane leste. 17 Al gova ni značil kaj o Zakono više ni vredil, golese so po ločhe si te načhen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o zakono te perol. 18 Sar save mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba čerol, save lol ačhade đuvlja, preljuba čerol.' 19 O Isus vačarda vadí jekh paramič: 'Nesavo manuš sasa barvalo, save urado sasa ane barvale šeja, thaj živisada ano barvalipe xalja thaj piňja sa e divesa. 20 A sasa jekh čororo, leso alav sasa Lazar, save pašljola angle leso vudar phumbalo. 21 Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali, thaj e dukle avena thaj čarenja e phumba lese. 22 A kana mulo o čoro, e melekura indarde le ani angali e Avraame. Thaj posle i o barvalo mulo, thaj prahosade le. 23 Thaj o barvalo sasa ano than kaj sesa e mule ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlija e Lazare ani angali e Avraame. (Hadēs g86) 24 Thaj dija vika: 'Dade Avraame! Dik pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čib, golese kaj mučima ane kaja jag.' 25 O Avraam vačarda lese: 'Čhaveja! Detu godi kaj ane čo đuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe, thaj akana lese

kate šukar, a tu muči tut. 26 Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.' 27 Tegani vačarda: 'Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. 28 Golese kaj isi man pand phrala. Nek vačarol lende te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.' 29 Thaj vačarda lese o Avraam: 'Len isi okova so pisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek Šunen.' 30 A vov vačarda lese: 'Na, dade Avraame! Te avilo lende neko tare mule ka pokajin pe.' 31 A o Avraam vačarda lese: 'Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka Šunen ni te uštito neko tare mule.'"

17 A o Isus e sikadende vačarda: 'O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. 2 Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica, thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne. 3 Aračhen tumen!' Te čerda bilačhipe čo phral o pobožno, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprosti lese. 4 Thaj aki efta droma ko dive grešil premal tute, thaj efta droma avol tute thaj vačarol: 'Kajima', oprosti lese. 5 Thaj vačarde e apostolura e Rajose: 'Pher amen pačaimasa.' 6 A o Rajo vačarda: 'Kana bi avola tumen pačaipre gači cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkaće: 'Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!' Ka Šunola tumen. 7 Savo tumendar ka phenol pe slugase, save hunol i phuv i arachol e bakren, kana iril pe andaro polje: 'Av akari, beš te ha mangro?' Na, nijekh tumendar. 8 Mesto gova ka vačaren: 'Čer mande te hav! Čhuv tuče i kecjeļa thaj kande ma dok hav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te ha thaj te pije.' 9 E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi buči. 10 Gija i tumen kana Šunen e Devle vačaren: 'Naj sam vredna hvalače. Samo sam sluga save čera amari buči.' 11 Thaj kana dele ano Jerusalim, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv Samarija thaj i phuv Galileja. 12 Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlije le deš phumbale (gubavci), save ačhena dur. 13 Thaj vazdija po glaso vačarindoj: 'Isuse, Rajo! Smiliji tut pe amende!' 14 Kana o Isus dikhlija len vačarda: 'Đan thaj sikačen tumen e sveštenikurende.' I gija phirindoj sastile. 15 A jekh lendar dikhlija kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. 16 Thaj pelo angle Isusese pingre, thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijanco. 17 A o Isus pučja le: 'Na li sastiljen deš dene? Kaj si kola enja?' 18 Sar maškar lende ni arakhlija pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devleso, nego samo kava manuš andari aver phuv?' 19 Thaj vačarda lese: 'Ušti thaj da! Sastarda tut čo pačaipre ane mande.' 20 Pučje e Isuse e fariseja: 'Kana ka avol o carstvo e Devleso?' A o Isus vačarda lende: 'O carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. 21 Ni ka vačarol pe: 'Aktalo kate sil', il: 'Odori sil' O carstvo e Devleso si maškar tumende.' 22 A e sikadende phenda: 'Ka avol o vreme kana ka manden te dičhen ma barem jekh dive kana me, o Čhavo e Manušeso, ka vladiv sar caro, al nakašti. 23 E manuša ka vačaren tumende: 'Ak kate sil', il: 'Ek odoring!' Al ma ikljen, thaj ma prasten te roden ma. 24 Golese so me o Čhavo e Manušeso kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo, thaj ka svetliv sa so si talo nebo. 25 Al angleder trubul but te avav mučimo, thaj kala kuštika mora čhuden ma

pestar. 26 Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso gija i ka avol ane dívesa kana me o Čavo e Manušeso ka avav. 27 Halje, pilje, lijepe, dijepe dí kova dive dí kana o Noj dija ani barka, thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka. 28 Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov duvdvo. E manuša ano foro i Sodoma halje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. 29 A o dive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. 30 Gija tar jekh drom kana ka avav me o Čavo e Manušeso. 31 Ane gova dive savo ka avol ko krovo, a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pal pe šeja. 32 Den tumen godi sar muli e Lotesi romni! 33 Golese savo dičhol te aračhol po duvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po duvdipe, ka aračhol le. 34 Vačarav tumende, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. 35 Tare duj duvљa save meljin ano mlin, jekha ka lol pe, a i dujto ka ačhol. 36 Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol." 37 Thaj e sikade pučlje e Isuse: "A kaj gova, Rajo?" A vov vačarda lende kaja paramič: "Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas."

18 O Isus vačarda pe sikadene paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. 2 Vačarda: "Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlesttar thaj ni marisada e manušende. 3 Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: 'Dema pravda angle kova savo tužil man!' 4 Vov jekh vreme ni manglja te pomožil lače, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: 'I ako ni darav taro Dol, thaj ni mariv e manušende, ka pomoživ lače. 5 Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!'" 6 Tegani vačarda o Rajo o Isus: "Šunen so vačarda o bičačutno sudija! 7 A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em dive? Vov li ka ačhavol len te adučaren? 8 Vačarav tumende, kaj ka aračhol len. Al me o Čavo e Manušeso kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačaipе?" 9 Teg o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije godi pese kaj si čačutne, thaj korkore pes dikhle po baren averendar: 10 "Duj manuša đele ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh fariseji, a dujto carinco. 11 O farisejo ačhilo thaj molisada pestar: 'Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. 12 Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.' 13 A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdolano nebo, thaj čalada pe ano kolin te sikavol kober lese pharo thaj vačarda: 'Devla, av milostivno pe mande grešnikose!' 14 Vačarav tumende: o carinco delo čhere opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime." 15 Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhle gova e sikade vačarde lende te ni čeren gova. 16 A o Isus vačarda pe sikadene: "Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavendē preperol o carstvo e Devleso! 17 Čače vačarav tumende, savo ni primil o carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!" 18 Thaj pučlja e Isuse jekh

šorutno: "Učitelju šukareja, so te čerav te avol ma duvdipe bizo meripe?" (aiōnios g166) 19 A o Isus phenda lese: "Sose akhare man šukareja? Khoni naj šukar samo o Dol. 20 E Devlese zapovesta dane: 'Ma čher preljuba', 'Ma mudar', 'Ma čor', 'Ma svedoči hohavne', 'Poštuji će dade thaj će da!' 21 A o šerutno vačarda: "Sa kava čerdem taro mo ternipe." 22 A kana šunda kava o Isus vačarda lese: "Vađi jekh trubul tut: bičin sa so isi tut thaj de e čororende, thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!" 23 A kana gova šunda sasa bibahtalo, golese kaj sasa but barvalo i ni manglja te bičinol sa. 24 A kana dikhla le o Isus kaj sasa bibahtalo, vačarda: "Kobor si pharo te dal pe ano carstvo e Devleso kolende so si barvale! 25 Poločhe e kamilaće te načhol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano carstvo e Devleso!" 26 A kola save šunde le, pučlje le: "A ko šaj te spasil pe?" 27 A o Isus vačarda: "So o manuš dol godi kaj našti čerol, o Dol šaj čerol." 28 Thaj o Petar phenda: "Ak, amen sa ačhadam amaro thaj pale tute da." 29 A o Isus vačarda lende: "Čače vačarav tumende: 'Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe dej, il e čhavnen bašo carstvo e Devleso' 30 ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil duvdipe bizo meripe ko sveto savo avol." (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vačarda lende: "Ake da upre ano Jerusalim. Odori ka čerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Svetu lil mandar taro Čavo e Manušeso. 32 Kaj ka den ma ke manuša save ni danen e Devlese, thaj ka maren muj mancar, ka ladaren ma thaj ka čhungaren ma. 33 Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma a o trito dive ka uštav tare mule." 34 Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vačarda o Isus. O značenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni danglje so sasa lende vačardo. 35 A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, jekh koro manuš savo bešindoj mangljarola ko drom. 36 Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načhen, pučlja: "So si gova?" 37 Thaj vačarde lese kaj načhol o Isus taro foro Nazaret. 38 Thaj o koro dija vika: "Isuse, Čhaveja e Davideso, smiliji tut pe mande." 39 Thaj nesave manuša save dele anglo Isus phende lese te na dol vika gači, thaj vov pozurale dija vika: "Čhaveja e Davideso, smiliji tut pe mande!" 40 O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: 41 "So mande te čerav tuče?" A vov vačarda: "Rajo! Mangav te dikhav!" 42 A o Isus phenda lese: "Oča pačaipе sastarda tut. Ake, dlik!" 43 Thaj sigate dikhla, delo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhla kava hvalisade e Devle.

19 Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, 2 avilo nesave manuš so akhardola Zakej, savo sasa šerutno e carincurengo, thaj sasa barvalo. 3 Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. 4 Thaj prastaja po anglat, uštilo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj danglja kaj o Isus ka načhol gothar. 5 Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhla le upre, thaj vačarda lese: "Zakej! Ulji sigate! Avđive trubul te avav gusto ane čo čher." 6 Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš, thaj anda le an po čher radosno. 7 Thaj savore, kana dikhla

kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikose. **8** A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Rajose: "Rajo! Ak opaš mo barvalipe ka dav e čororenđe, thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar droma po but." **9** A o Isus vačarda lese: "Avilo avdive spasenje kale čherese, golese kaj si i kava čhavo e Avraameos! **10** Golese kaj me o Čhavo e Manušeso aviljem te rodav thaj te spasiv so si hasardo." **11** But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lende jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalim, thaj dije godi kaj akana ka avol o carstvo e Devleso. **12** Thaj o Isus vačarda gijate: "Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro, thaj te iril pe. **13** Angleder so đelo akharda dešen piren slugen thaj dija len po opaš kila rupuno, thaj vačarda lende: 'Trgujin sa di kaj ni avav.' **14** A e manuša tar lesi phuv mrzisade le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: 'Ni manga vov te caruil pe amende.' **15** Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e rupune, te dičhol so čerde. **16** Tegani avilo o angluno thaj vačarda: 'Barutneja! Čerdem deš droma po but nego so dijan ma.' **17** Thaj vačarda lese o caro: 'But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno ak dav tut te ave pe deš forura embaro.' **18** Thaj avilo o dujto thaj vačarda: 'Barutneja! Čerdem pand droma po but nego so dijan ma.' **19** O caro vačarda: 'Šukar! Tu av embaro pe pand forura.' **20** O trito avilo thaj vačarda: 'Barutneja! Ake čo rupunipe. Garadem le ano kotor e šejengo' **21** golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan.' **22** A o caro vačarda lese: 'Pal će lafura ka sudiv tut, bi lačheja slugo! Đanglijan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro, thaj čidav so ni sijisadem?' **23** Pa sose ni dijan mo rupuno e trgovcurenđe, thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?' **24** Thaj vačarda averenđe so ačhile angle leste: 'Len gova rupunipe lestar thaj den le okolese so isi le pand kile rupune.' **25** Thaj vačarde lese: 'Barutneja! Le isi le pand kile rupuno.' **26** A o caro vačarda lende: 'Golese kaj vačarav tumende kole so isi ka dolpe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. **27** A kolen me dušmajen, save ni manglie te avav lengo caro pe lende, anen len akari, thaj čhinjen len angle mande.' **28** Thaj kana vačarda lende gova o Isus đelo anglat, thaj đelo upre ano foro Jerusalim. **29** Kana avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo brego savo akhardola Maslinsko, bičhalda pe dujen sikaden. **30** Thaj vačarda lende: "Đanane gova gav angle tumende, thaj ka arachen cikne here phanglo pe savo nijekh manuš ni uklilo. Putren le thaj anen le. **31** Thaj ako khoni pučol tumen: 'Sose putren le?', gija vačaren lese: 'E Rajose trubul.' **32** Kana đele, arakhlije sar so vačarda lende o Isus. **33** A kana putarde e cikne here pučije len e manuša kaso sasa o cikno her: "Sose putren e cikne here?" **34** A von vačarde: "E Rajose trubul." **35** Thaj ande le ko Isus, thaj čhute pe fostanura po cikno her, thaj bešljarde e Isuse pe leste. **36** Thaj kana đelo o Isus nakaro Jerusalim, e manuša čute pe fostanura ko drom te den čast e Isuseso. **37** Kana avilo pašo than kaj počnil o brego o Maslinsko, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlije. **38** Vačarde: "Blagoslovimo o caro savo avol ano alav e Rajoso! Mir ko nebo thaj slava e Devlese ko učipe!" **39**

Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: "Učitelju! Vačar će sikadendje te na phenen gova!" **40** Thaj o Isus vačarda lende: "Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!" **41** Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusalim dikhlija o foro thaj ruja lese. **42** Vačarda: "O, so bi mangava i tu avdive te đane so ka anol će mir! Akana si kasno i o mir garado tutar. **43** Golese kaj ka aven e divesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka čičiden tut tare sa e riga. **44** Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhavent nijekh bar ko lesu than, golese kaj ni đanglijan o vreme kana avilo tute o Dol." **45** Thaj kana dija ano Hramo o Isus lija te tradol okolen save bičinena ane leste. **46** Vačarda: "Ano Sveti Lil ačhol: 'Mo čher ka avol čher e molitvako', a tumen čerden le 'čher kaj garaven pe e čora.'" **47** Thaj o Isus sikada ano Hram sa jekh dive. Thaj e šorutne e sveštenikurende, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manušende šerutnencar dikhlije sar te mudaren e Isuse. **48** Al ni arakhlije so te čeren lese, golese kaj sa e manuša đana pale leste, thaj šunde sa lese lafura.

20 Jekh dive kana o Isus ano Hramo sikada e manušen thaj vačarda o Lačho Lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono, thaj e phuredera. **2** Thaj pučije le: "Vačar amende kotar tuće pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?" **3** A o Isus vačarda lende: "I me tumen ka pučav. Vačaren mande: **4** O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?" **5** Thaj von vačarde maškar peste: "Te vačardam kaj si taro Dol, ka vačarol sose ni pačajam e Jovane. **6** A te vačardam kaj si tare manuša, savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o krstitelji sasa proroko." **7** Thaj von vačarde e Isuseso: "Ni đana ko dija pravo e Jovane te krstil." **8** A o Isus vačarda lende: "Ni me ni ka vačarav tumende kotar mande kava pravo." **9** Thaj o Isus lija te vačarol kaja paramič: "Jekh manuš sadisada drakha ane reza, thaj iznajmisada e manušende i phuv te čeren buči gothe, a vov delo ko foro te bešol pherdo berša. **10** Thaj kana barili i drakhi, bičhalda pe sluga ke gola manuša te čiden o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save čerde buči ki drakhi marde le, thaj bičhalde le čuče vastencar. **11** Thaj bičhalda avere sluga, a i gole marde thaj lađarde thaj bičhalde le čuče vastencar. **12** Thaj bičhalda tritone; a le ratvarde le, thaj tradije le. **13** Tegani o manuš kasi sasa i drakhi vačarda: "So te čerav? Te bičhalav me mangle čhavе, šaj le ka poštujin." **14** A e manuša save čerde buči ki drakhi kana dikhlije lese čhavе, vačarde jekh averese: 'Kavi sa lesu čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si lesol!' **15** Thaj ikalde le avral tare drakha thaj mudarde le. So den godi so ka čerol o manuš so si lesi drak kale manušende kana ka šunol so čerde? **16** Ka avol thaj sa ka mudarol e bučarnen, thaj i drakhi ka iznajmil averenđe." A kala save šunde vačarde e Isuse: "Ma te dol o Dol gova te avol!" **17** A o Isus dikhlija ane lende thaj vačarda: "A so ačhol ano Sveti Lil: 'O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara čerdilo em glavno bar taro ugao?' **18** Savo perol pe gova bar, o bar ka phađol le ke kotor, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le." **19** Thaj

dikhlike e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar. 20 E učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e šorutne sveštenikura dikhlike po Isus thaj bičhalde ke leste špijunuren, save čerde pe čačutne, te bi dolen i Isuse kaj vačarol khanči bilačhe te bi dena le ko rimsko upravitelji. 21 Thaj pučlje e Isuse: "Učitelju! Čana kaj Šukar vačare thaj sikave, thaj ni dičhe ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. 22 Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?" 23 A o Isus dikhlike lengo lukavstvo thaj vačarda lende: 24 "Sikaven mande jekh rupuni para savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare thaj kaso alav?" A von savore vačarde: "E caroso." 25 A vov vačarda lende: "Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese." 26 Thaj naštine te aračhen khanči bilačhe ane lese lafura angle manuša, thaj divisajle bašo lesa vačaripe, thaj khanči ni vačarde. 27 Gija avile nesave sadukejura save vačarena kaj khoni ni ka uštold tare mule, thaj pučlje e Isuse: 28 "Učitelju! O Mojsije amende dija zakono kana merol nekasophral, thaj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phraleso romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesa alav. 29 Sesa efta phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave, 30 thaj o dujto lija la, thaj vov mulo, 31 thaj o trito lija la, i gija so efta. Thaj ni ačhade čhaven pal peste, thaj savore mule. 32 Thaj empalal muli i romni. 33 Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so eftanendi romni?" 34 Thaj o Isus vačarda lende: "Manuša kale svetose len pe thaj den pe. (aiōn g165) 35 A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule, thaj ka aven duvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. (aiōn g165) 36 Golese kaj nakašti ni meren, golese kaj ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. 37 A kaj e mule ka ušten, thaj i o Mojsije vačarda ando Sveti Lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Rajo dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isakoso thaj Devle e Jakoveso. 38 A o Dol naj Dol e mulenglo nego e duvdenglo, golese so si lese savore duvde." 39 A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde i Isusese: "Učitelju! Šukar vačardan." 40 Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči. 41 Thaj o Isus pučlje len: "Sar gova šaj vačaren kaj si o Hristos čhavo e caroso e Davideso? 42 Kana korkoro o David vačarol ane po psalmo savo ačhol ano Sveti Lil: 'Vačarda o Rajo e Rajose mingrese: Beš ko počasno than paše mande 43 di kaj ni pašljarov e dušmanen tale pingre čire.' 44 O David akharda e Hriste Rajo, pa sar šajine te avol lesa čhavo?" 45 Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadene: 46 "Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakono save manden te dan ane bare fostanura, thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lende anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, 47 save ko hohajpe len o imanje e udovicengo, hohavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime."

21 Thaj ano Hramo o Isus dičhola sa e barvalen sar čhoven daro e Devlese ani hramsko riznica. 2 Thaj dikhlike jekha

čora udovica sar čuta duj em cikne pare. 3 Thaj vačarda: "Čače, vačarav tumende, kaja čorori udovica čuta po but e Devlese savorendar! 4 Golese kaj savore lendar čute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la." 5 Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hramo kaj si lačhardo lačhe barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: 6 "Ka avol o dive tare sa kava so dičhen ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimos." 7 A e sikade pučlje le: "Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikaddol gova so ka avol?" 8 A o Isus vačarda lende: "Aračhen tumen ma te hohaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese da si Mesija vačarindoj: 'Avilo o vreme!' Ma pačan an lende. 9 A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate." 10 Tegani o Isus vačarda lende: "Ka maren pe e manuša e manušencar thaj o carstvo po carstvo ka uštrol. 11 Thaj i phuv ka tresil pe, thaj ka avol bukhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar. 12 A angleder sa golestar ka dolen tumen, thaj ka traden tumen, thaj ka den tumen ke sudije e sinagogendje thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade. 13 A gova ka avol tumende te bi vačarena lende mandar. 14 Ma daran so ka phenen kana ka trubul te brainin tumen. 15 Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače nakašti te protivl pe nijekh manuš. 16 A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. 17 Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. 18 Al o bal tumare šorestar ni ka perol. 19 Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen duvdipe bizo meripe." 20 O Isus vadim vačarda: "A kana dičhen kaj o Jerusalim opkolimo e vojskasa te danen kaj avilo o vreme te avol pusto. 21 Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusalim nek iklijen avral, thaj save si avral ma te irin pe an leste. 22 Golese kaj gola divesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pheradol sa okova so si pisimo ano Sveti Lil. 23 Al pharo e khamnjende thaj kolende save den čuči ane gola divesa! Golese kaj ka avol baro bilačipe ki phuv, thaj bari holi pe kala manuša. 24 Von ka mudarden kalen manušen e oštrone mačosa, thaj ka indaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusalim ka uštaven e manuša save ni danen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo." 25 Vadim o Isus vačarda: "Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka danen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. 26 E manuša ka meren tari dar thaj taro adučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e neboso zuralipe ka tresil pe. 27 Tegani me, o Čhavo e Manušeso, von ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasna thaj ane bari slava. 28 A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende." 29 Thaj o Isus vačarda lende i paramič: "Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. 30 Kana dičhen kaj iklijen i luluda lende danen kaj paše si o milaj. 31 Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, danen kaj si paše o carstvo e Devleso. 32 Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava

ni avol. 33 O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol." 34 Pal gova o Isus vačarda: "Al aračhen tumen ma tumare ile te aven opteretime ano halanipe thaj matipe thaj e brigenca kale svetose, thaj ma gova dive te resol tumen tari jekh drom. 35 Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. 36 Golese aven dungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol, thaj te ačhen bizi lađ ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e Manuševo." 37 O Isus svako dive sikada ano Hram a i rat suta ko brego e Maslinako. 38 Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22 Paše sasa e bare divesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. 2 Thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe. 3 Tegani o Sotona dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. 4 Đelo thaj vačarda e šorutnencar e sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. 5 Thaj von radujisajle, thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. 6 Thaj o Juda dija po lafi. Thaj vov rodija Šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša. 7 Thaj avilo o angluno dive e bikvasacose mangreng, ke save trubuja te čhinolpe o pashalno bakroro, 8 o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: "Đan thaj čeren amendě Pasha te šaj te xa." 9 A von pučje le: "Kaj mande te čera la?" 10 A o Isus vačarda: "Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše save inđarol ano khoro paj. Đan pal leste ane save čher vov dal, 11 thaj pučen gole čherutne: 'O učitelji pučol an savi soba šaj hal i Pasha pe sikadencar?' 12 Thaj vov ka sikavol tumende bari upruni soba savi si postavimi. Gothe čeren i Pasha." 13 Thaj o Jovane thaj o Petar đele ano foro i arakhlje sar so vačarda lende o Isus, thaj gothe čerde i Pasha. 14 Thaj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurencar. 15 Thaj vačarda lende: "But manglijem te hav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. 16 Golese vačarav tumende kaj od akana ni ka hav i Pasha dok ni pherdol ano carstvo e Devleso." 17 Thaj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese, thaj vačarda: "Len thaj ulaven la maškare tumende. 18 Vačarav tumende, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o carstvo e Devleso." 19 Thaj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadende vačarindoj: "Kava si o telo mingro save dolpe tumende. Kava čeren te den tumen godi mandar." 20 A palo hajipe lija o tahtaj e moljasa thaj vačarda: "Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo čhordol tumende. 21 A ak mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. 22 Thaj me o Čhavo e Manuševo mora te merav sar so si phendo, al pharo e manuševo save ka izdol man!" 23 Thaj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar. 24 Thaj lije te čeren čingara maškare peste ko lendar bi avola em baro. 25 A o Isus vačarda lende: "E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si 'manuša save but den šukarie'." 26 A tumen ma čeren gijate! Nego ko si tumendar em baro te avol em cikno, thaj save si vođa nek avol kova save kandol. 27 Golese ko si embaro?

Kova save bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova save bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. 28 A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. 29 Thaj ačhavav tumende o carstvo sar mo Dad so ačhada mande 30 te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo, thaj te bešen ko tron thaj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraeliese." 31 Thaj vačarda o Isus: "Simone! Simone! Ak o Sotona mandol te sejil tumen sar so sejil pe o div. 32 A me molisajem tuče čo pačaipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave če phralen!" 33 A o Petar vačarda lese: "Rajo! Spremno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa ka dav!" 34 A o Isus vačarda lese: "Vačarav tuče, Petre! Avdive ni ka dilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man." 35 Thaj vačarda lende: "Kana bičhaldem tumen bize kese parencar, thaj bize traste thaj bizo podipe, so naj sasa tumen?" A von vačarde lese: "Khanči." 36 A o Isus vačarda lende: "A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek činol pese. 37 Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveti Lil mandar: 'Thaj e manuša dikhle je sar jekhe manuše lendar save phađen o zakono.' Golese sa so pisaside e prorokura mandar ka avol sa čače." 38 A von vačarde lese: "Rajo! Ak isi amen duj mačura." A vov vačarda lende: "Šukar si!" 39 Thaj iklindojo gothar, pal po adeti, đelo ko Maslinsko brego. A pale leste dele e sikade lese. 40 Thaj kana resle o Isus vačarda lende: "Molin tumen te ma peren ano iskušenje!" 41 Thaj crdijape lendar gači kobor šaj te čhudol pe bar, thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: 42 "Dade! Te manglijan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav." 43 Teg sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. 44 A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj lesu sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv. 45 Pali molitva uštito thaj avilo ke pe sikade, thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lende. 46 Thaj o Isus vačarda lende: "Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!" 47 Thaj dok o Isus vačarda, e manuša, thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena kare leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le. 48 A o Isus vačarda lese: "Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e Manuševo?" 49 A kana e sikade dikhle so čerdol, vačarde "Rajo! Te maramen li? Isi amen mačura." 50 Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e šorutnese e sveštenikurende, thaj čhinda lesu desno kan. 51 A o Isus vačarda: "Mučen len! Nek čeren gova!" Thaj dolda lesu kan thaj sastarda le. 52 A o Isus vačarda e manuševo so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: "Aviljen pal mande sar po čor čhurensa thaj kaštencar te dolen ma! 53 Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako dive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil." 54 Kana dolde e Isuse, inđarde le ke šorutne sveštenikoso čher. A o Petar odural delo pale lende. 55 A e stražara phabarde jag ani avlin, bešle savore katane, thaj o Petar bešlo lencar. 56 Dikhla le jekh sluškinja sar bešol paši jag, thaj dikhla nakar leste thaj vačarda: "Kava sasa lesa!" 57 A vov hohada vačarindoj: "Đuvlje! Me ni pindarav le!" 58 Nekobor pale gova pindarda le aver thaj vačarda: "Tu san jekh lendar!" A o Petar vačarda: "Manuševo, naj

sem.” 59 Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: “Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!” 60 A o Petar vačarda: “Manušeja! Ni đanav so tu phene!” Thaj sigate dok vov vačarda o bašno dīlabija. 61 Thaj irisajlo o Rajo thaj dīkhlija e Petre, thaj o Petar dija pe godi so vačarda lese: “Avdive ni ka dīlabilo o bašno dok tu trin droma ni vačarde kaj ni pindare man.” 62 Thaj o Petar iklilo avral thaj čerće ruja. 63 A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. 64 Thaj učharde lese jakha thaj marde le thaj pučhlje le: “Prorokuj ko čalada tut?” 65 Thaj but avera bilačhe buča vačarde pe leste. 66 Thaj kana sasa sabalin, čidijepo e narodna phuredera, thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle bare manuša 67 vačarindo: “Tu li san o Hristo? Vačar amende.” A o Isus vačarda lende: “Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. 68 Te pučljem tumen khanči, ni ka vačaren mande. 69 Al od akana me, o Čhavo e Manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol.” 70 Savore vačarde: “Tu li san o Čhavo e Devleso?” A o Isus vačarda lende: “Korkore vačarden kaj sem me.” 71 A von vačarde: “So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare lesu muj.”

23 Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko upravniku. 2 Thaj lije te vačaren bilačhe e Isusesar: “Arakhljam le sar hohavol amare manušen, thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hristo, caro.” 3 A o Pilat pučlja le: “Tu li san o caro e Jevrejengo?” A o Isus irindojo vačarda lese: “Gija si sar so tu vačare.” 4 A o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manušende: “Me ni arakhav nisavo bandipe ake kava manuš.” 5 A von dije zori vačarindo: “Vov pire sikaimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dīkate ano Jerusalim!” 6 Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: “Vov li si tari Galileja?” 7 Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa an gola divesa ano Jerusalim. 8 Kana dīkhlija o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglia te dičhol le, golese kaj but šunda lestar, thaj dija godi kaj o Isus ka čerol nesavo čudo angle leste. 9 Thaj o Irod pučlja baše but buča, a o Isus khanči ni vačarda lese. 10 A e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile, thaj baro bilačipe vačarde lestar. 11 A o Irod thaj lese vojnikura lađarde le thaj asaje e Isusesu, urade le ano carsko fostano, thaj bičhalda le palal ko Pilat. 12 Thaj ane gova dive mirisajlo o Pilat thaj o Irođu maškare peste, a angleder golestara sesa ane čingara. 13 A o Pilat čidija e šorutnen e sveštenikurende thaj e barutnen thaj e manušen thaj 14 vačarda: “Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučljem le, thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhoven pe leste. 15 A i o Irod ni arakhlija bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende, thaj ak khanči ni čerda te mudardol. 16 Golese ka šibi le thaj ka mukha le.” 18 A e manuša sa dije vika vačarindo: “Le kale a muk amende e Varava!” 19 (O Varnava sasa čhudimo ane phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem thaj mudarda nekas.) 20 A o Pilat vadji jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. 21 A von dije vika: “Čhu le ko krsto, čhu le ko

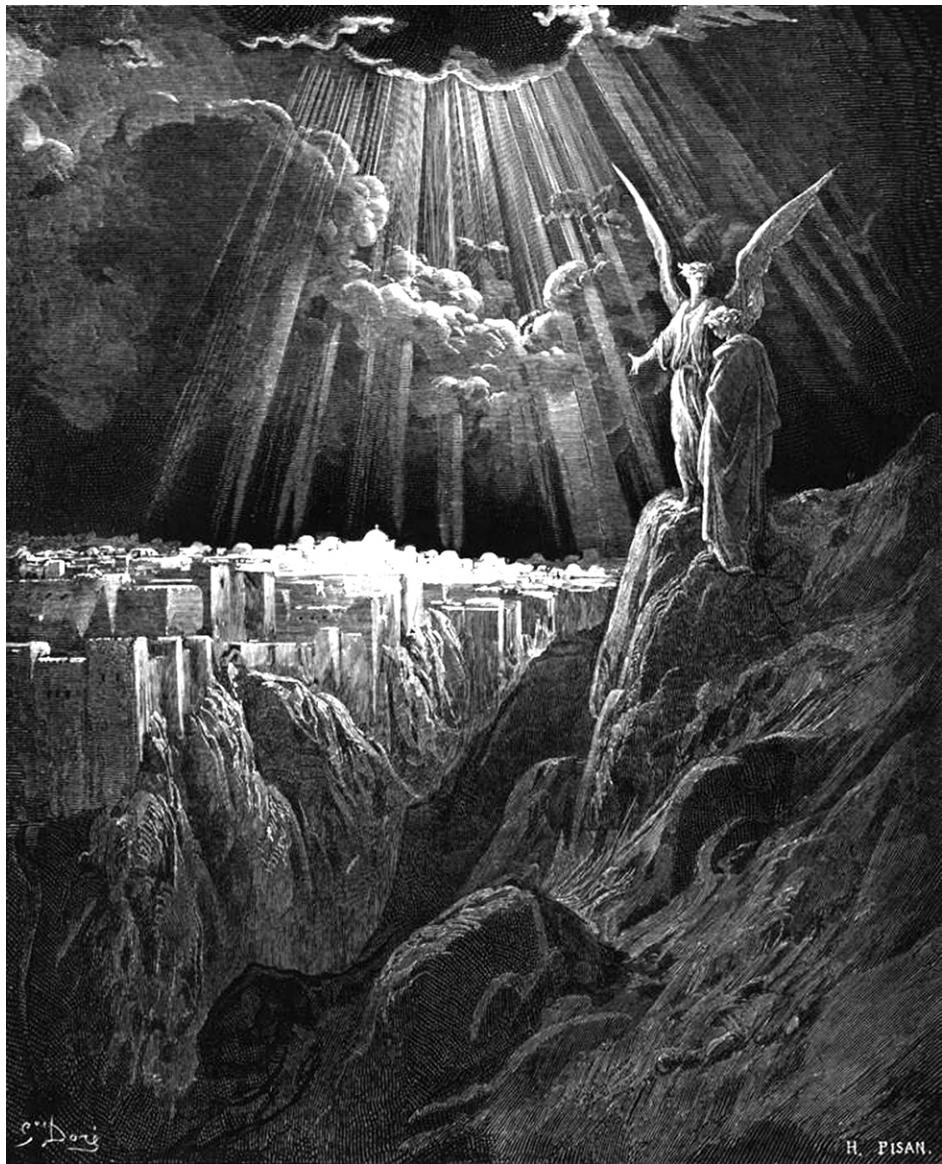
krsto!” 22 Thaj o Pilat trito drom vačarda: “Savo bilačipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sose bi mudardol, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le.” 23 A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhoven e Isuse ko krsto. I lendi vika sasa po zurali thaj po zurali. 24 Thaj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. 25 Thaj mukhlija e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj bašno mudaripe, a e Isuse dija lende sar so manglje. 26 Thaj kana inđarde e vojnikura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina savo avola taro polje, thaj čute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. 27 A palo Isus dele pherdo manuša, thaj dužlja save ruje thaj žalisade le. 28 A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vačarda: “Čhejalen taro Jerusalim! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. 29 Golese dik, aven e divesa ane save ka vačaren: ‘Blagoslovime kola dužlja save našti bijanen, thaj e vođa save ni bijande, thaj e čučendje save ni dije čuči!’ 30 Tegani ka vačaren e planinende: ‘Peren pe amende!’, thaj e bregurende: ‘Učharen amen!’ 31 Golese kaj ako akana čerolpe kava e zelenone kaštresa, so ka avol e šuče kaštresa?” 32 Inđarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare. 33 Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso, gothe čute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig. 34 A o Isus vačarda: “Dade! Oprosti lende, golese kaj ni đanen so čeren.” Thaj e vojnikura čhudije o barbuto thaj ulade maškar peste lesu fostano. 35 But manuša ačhile thaj dīkhlije sa gova, a e barutne marde muj thaj vačarde: “Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hristo, birimo e Devleso.” 36 A e vojnikura marde muj lesa, thaj avile paše leste thaj dije le šut. 37 Thaj vačarde e Isusese: “Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut.” 38 A sasa pe leste upre pisimo kala lafura: “Kava si caro e Jevrejengo.” 39 A jekh tare bilačhe manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj thaj vačarda lese: “Te san tu o Hristo spasi tut thaj amen!” 40 A duđio ko krsto so sasa dija vika pe leste thaj vačarda: “Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo? 41 Amen sam čače osudime, golese sam kate amare bučendje, a vov nisavo greh ni čerda.” 42 Thaj vačarda e Isuses: “Isuse, detu godi pe mande thaj av mande milostivno kana ka vladis taro caro.” 43 Thaj vačarda lese o Isus: “Čače vačarav tuče: avdive ka ave mancar ano raj.” 44 A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv di ke trin popodne, 45 golese so kalilo o kham. A i hramsko firomga pharadili ke opaš. 46 Thaj o Isus dija vika ande sa o glaso: “Dade! Ane čire vasta mukhav mo duxo.” Thaj gole lafurencar mulo. 47 A kana dīkhlija o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle thaj vačarda: “Čače kava manuša sasa čačukano pobožno manuš!” 48 Thaj sa e manuša save čidijepo te dičhen kava, kana dīkhlije so sasa, irisajlo thaj mardepe ane pire kolina tari žal. 49 A kola so đanglje e Isuse thaj e dužlja so avile lesa tari Galileja ačhile po dur thaj dīkhlije kava. 50 Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš thaj čače pobožno 51 tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so čerde e Isusesu, thaj adučarda o carstvo e Devleso. 52 Đelio ko Pilat thaj rodije o telo e Isuseso. 53 Thaj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto thaj pačarda le pohtanosa, thaj čuta le ano limori savo sasa hundo

ano bar, ane savo khoni naj sasa čuto. 54 Čerda gova jekh dive anglo savato, a o savato lija te ikljo. 55 A e đuvlja save avile e Isusesa andari Gallileja, đele palo Josif i dikhlij o limori i sar čute e Isuseso telo. 56 Irisajle čhere te čeren o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa čerde, već avilo o savato i naštine čeren khanči gova dive pale Mojsijaso zakono.

24 Ko angluno dive palo savato, rano sabalin avile e đuvlja ko limori, thaj ande mirisura save čerde 2 thaj arakhlij o bar crdimo taro limori. 3 Dije andre thaj ni arakhlij o telo e Rajoso e Isuseso. 4 Thaj dok pučje pe so sasa gova, dik, duj manuša ačhile angle lende ane sjajna fostanura. 5 E đuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pučje e đuvljen: "Sose roden e đuvde maškar e mule? 6 Naj kate. Uštilo tare mule! Den tumen godi so vačarde tumende dok vadì sasa ani Galileja: 7 'Me o Čavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende e grešnonende thaj ka čhoven ma ko krsto thaj trito dive ka uštar.' 8 Thaj dijepe godi so vačarda lende o Isus. 9 Thaj irisajle taro limori thaj vačarde sa e dešujkhe apostolurenđe thaj savorende averende. 10 A gola đuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vačarde kava e apostolurenđe. 11 Thaj e apostolurenđe kala lafura sesa sar hohaipe thaj ni pačaje e đuvljenđe. 12 Al o Petar uštilo thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlij samo o pohtano sava ačhilo, thaj đelo thaj čudisajlo ane peste so sasa gova. 13 Ane gova dive duj e Isuseso sikade đele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalim dešujkhe kilometra. 14 Thaj phirindoj vačarde maškar peste sa okova so sasa. 15 Thaj dok vačarde maškar peste thaj pučje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende, thaj đelo lencar. 16 Al lende jakhendje ni sasa mukhlo te pindaren le. 17 A o Isus pučja len: "Sostar gova vačaren maškar tumende phirindo?" Ačhile i tužnisajle. 18 A jekh ko alav o Kleopa, vačarda e Isuseso: "Tu li san jedino abandija ano Jerusalim savo ni šunda so sasa kala divesa odori?" 19 Thaj o Isus pučja len: "So sasa gova?" Thaj von phende lese: "Gova so čerdilo e Isuseso taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vačripe thaj ano čeripe anglo Dol thaj angle manuša. 20 Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čute le ko krsto. 21 Amen nadisajljam kaj vov ka ikalol o Izrael. Ake trito dive sar sasa sa gova. 22 Thaj bunisade amen nesave đuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, 23 al ni arakhlij e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlij e melekuren save phende lende kaj si o Isus đuvdo. 24 Tegani nesave amendar đele ko limori thaj dikhlij kaj si o limori čučo, sar so vačarde e đuvlja, al ni dikhlij e Isuse." 25 A o Isus vačarda lende: "O bigodače manušalen! Pharo tumende te pačan so vačarde e prorokura ano Svetu Lil! 26 Ni li von vačarde kaj o Hristos ka načhol sa gova bilachipe angleder so o Dol ka proslavil le?" 27 Thaj lija te objasnij lende o Isus sosi pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije thaj sa e prorokura ano Svetu Lil. 28 Thaj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus čerda pe kaj mandol te đal po dur lendar. 29 Thaj von ačhade le vačarindoj: "Ač amencar! Nakhlo o dive, thaj i rat lija te perol!" Ačhilo thaj dija lencar ano čher. 30 Thaj

kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le thaj phaglia le thaj dija len. 31 Tegani lenđe jakha putajle, thaj pindarde le. Thaj sigate hasajlo. 32 Thaj von vačarde jekh averese: "Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Svetu Lil?" 33 Thaj uštile ane gova sato thaj irisajle ano Jerusalim. Arakhlij e dešujkhen apostoluren sar bešen savore thaj save sesa lencar. 34 Thaj e dešujkhek sikade vačarde lende: "Čaće uštilo o Rajo, thaj sikada pe e Simonese!" 35 Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa, thaj sar pindarde e Isuse kana phaglia o mangro. 36 A kana von gova vačarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende thaj vačarda lende: "Mir tumende." 37 A von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije godi kaj dičen duxo. 38 Thaj vačarda lende: "Sose daran? Thaj sose ni pačan? 39 Dičen me vasta thaj me pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dičen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dičen man isi!" 40 Thaj dok vačarola sa gova sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto. 41 Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan thaj pučja len: "Isi li tumen khanči hamase?" 42 A von dije le kotor peće mačhe. 43 Thaj lija o Isus em xalja angle lende. 44 Thaj vačarda lende: "Kava si okova sostar vačardem tumende kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ano zakono e Mojsijaso thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane psalmura." 45 Tegani putarda lende jakha te haljaren o Svetu Lil. 46 Thaj vačarda lende: "Gija si pisimo ano Svetu Lil, kaj trubul o Hristos te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito dive. 47 Thaj an leso alav ka vačarol pe sa e manušende, počnindoj taro Jerusalim, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lende grehura. 48 A tumen sen kola save dikhlij sa kava so sasa. 49 Thaj dik, me ka bičhalav o Svetu Duxo pe tumende sar mo Dad so obećisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusalim sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!" 50 Thaj o Isus indarda len đi ko gav i Vitanija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. 51 Thaj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar, thaj lija te uštol ko nebo. 52 Thaj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusalim radosna. 53 Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Gurbet at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Gurbet at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strongts: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strongts: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strongts: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strongts: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strongts: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Romani-Vlax---Gurbet-Luke/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

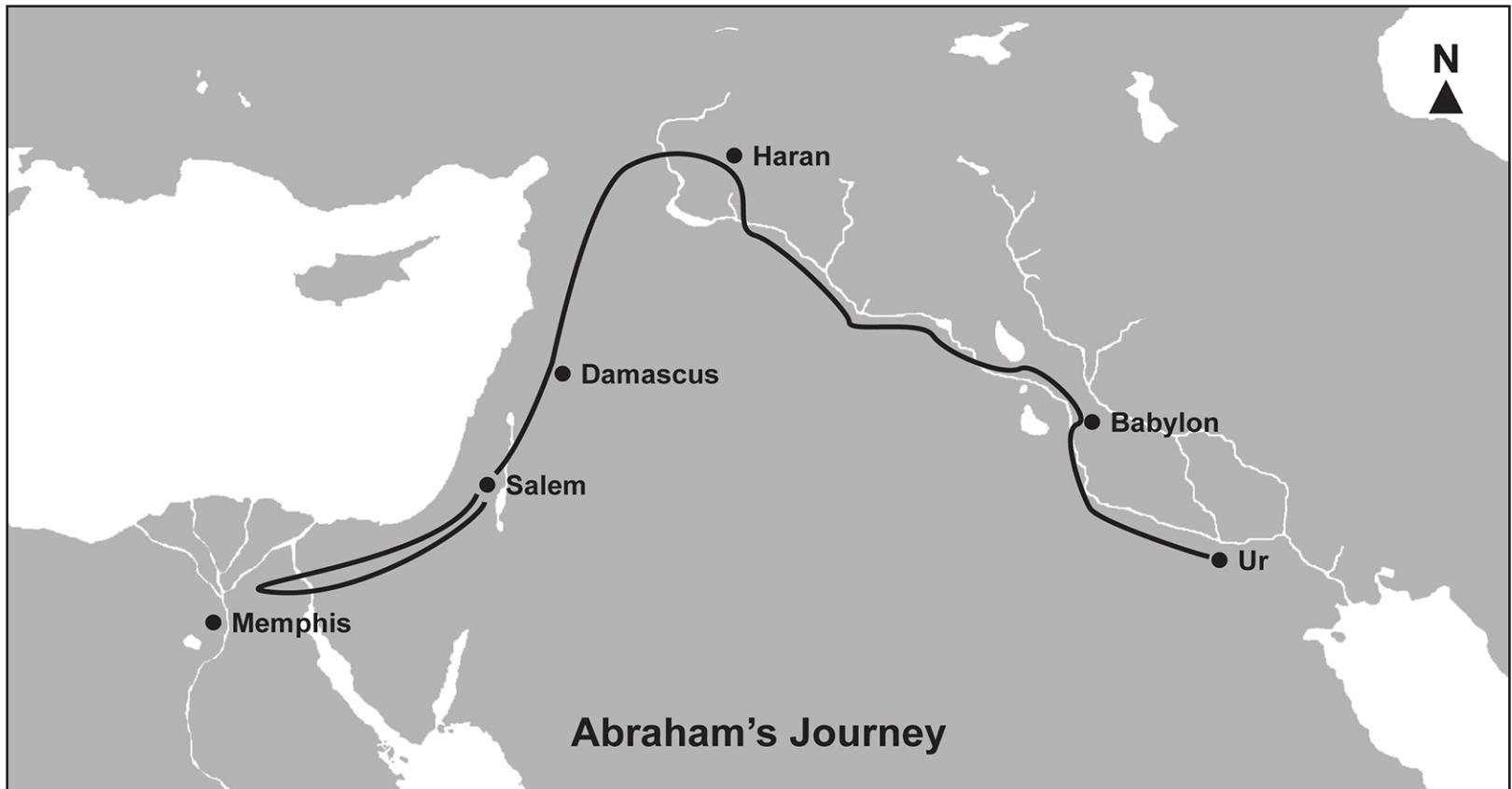
aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
1 Timothy 6:19
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

Geenna
Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43
Mark 9:45
Mark 9:47

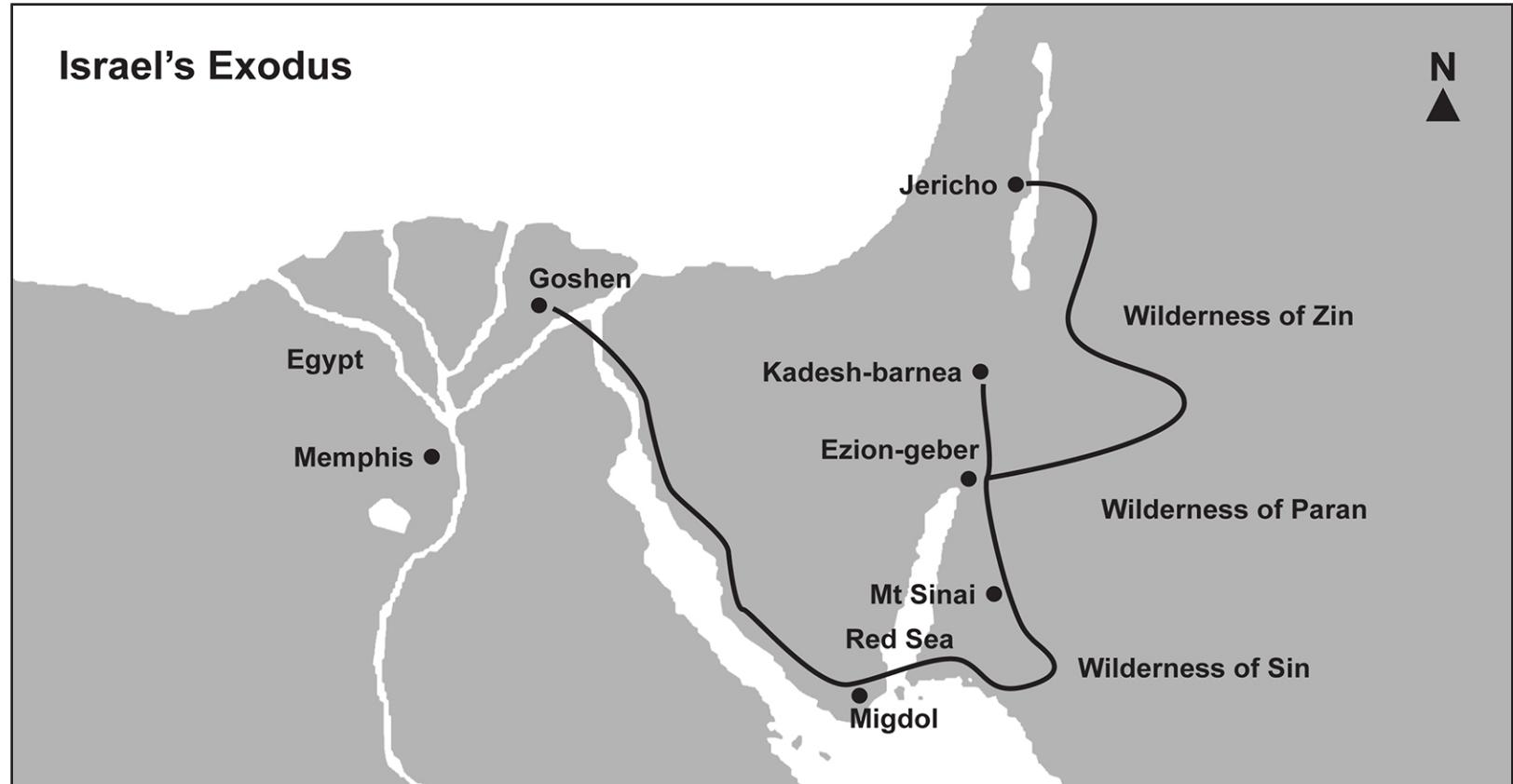
Luka 12:5
James 3:6
Hadēs
Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14
Limnē Pyr
Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8
Sheol
Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5
Tartaroō
2 Peter 2:4
Questioned
None yet noted

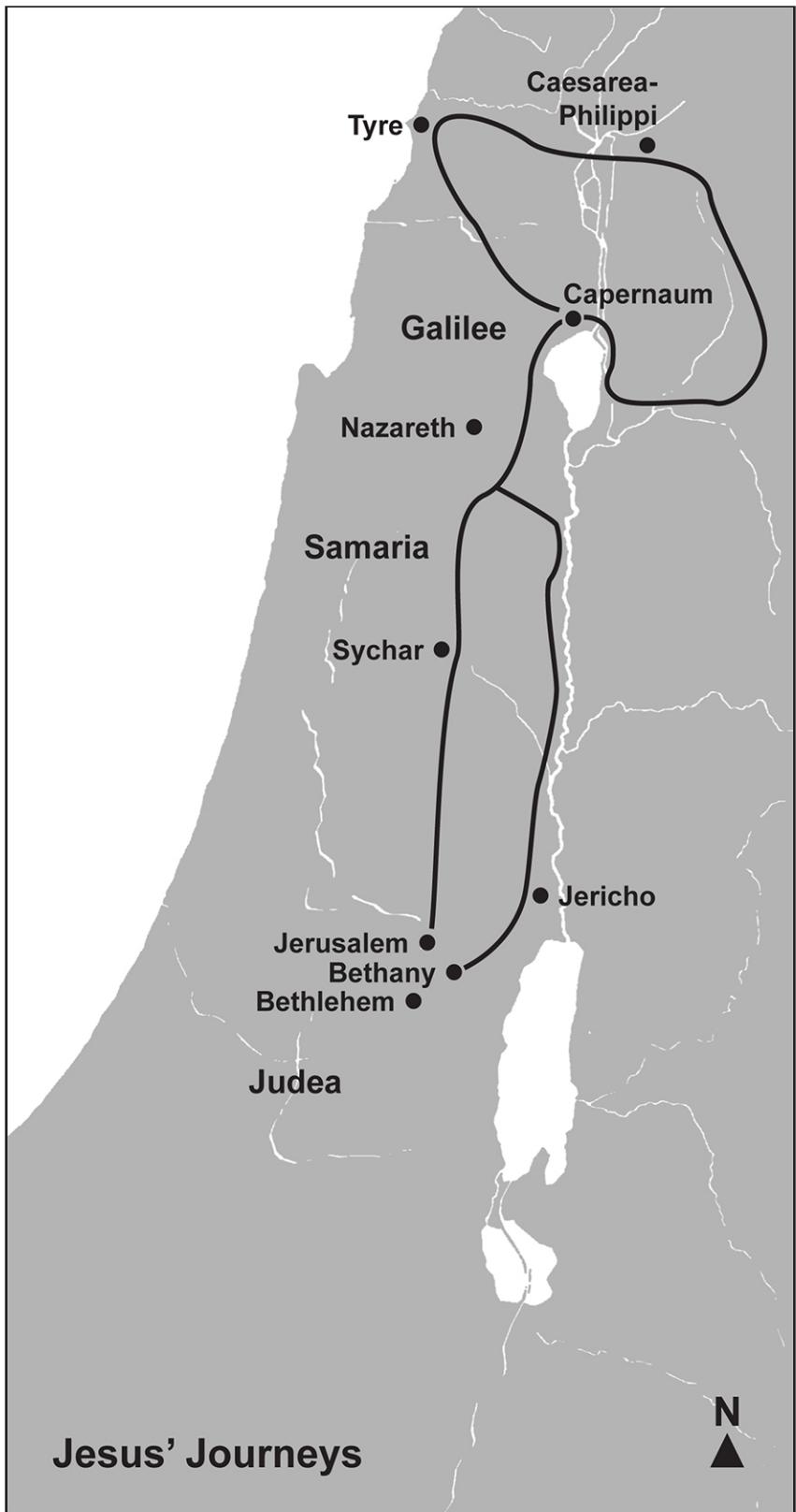
"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

Israel's Exodus

N
▲

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Prepared for the Devil and his Angels

Gurbet at AionianBible.org/Lake-of-Fire

The Aionian Bible shows the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The most significant observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to mean separating believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels at the final judgment alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Certainly, unbelievers are punished for their selfishness as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

We should find hope that Jesus tells us, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And there is even greater hope because after the prison of Hades is evacuated, it is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels.

World Nations

"Go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"

Matthew 28:19